

EHDOTUS JÄTEALAN ALEMMANASTEISEN SÄÄNTELYN KEHITTÄMISEKSI

Tässä liitteessä esitetään jätealan lainsäädännön kokonaisuudistusta valmistelleen työryhmän ehdotus jätealan alemmanasteisten säännösten kehittämiseksi. Ehdotukseen sisältyvät:

- 1) alustava luonnos valtioneuvoston asetukseksi jätteistä (liite 1 a)
- 2) arvio tuottajavastuuta koskevien säädösten muutostarpeista (liite 1 b)
- 3) arvio muiden jätealan alemmanasteisten säädösten muutostarpeista (liite 1 c).

Yhteenveto voimassa olevasta jätealan lainsäädännöstä ja siihen esitettävistä muutoksista on liitteessä 1 d.

ALUSTAVA LUONNOS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI JÄTTEISTÄ

Valtioneuvoston asetus jätteistä

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 201x

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty ympäristöministeriön esittelystä, säädetään jätelain (/) nojalla:

Yleiset säännökset

1 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) *öljyjätteellä* kokonaan tai osittain mineraaliöljystä tai synteettisestä öljystä koostuvaa, alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa soveltumatonta voiteluainetta tai teollisuusöljyä taikka muuta öljyä sisältävää jätettä; öljyjätteet luetellaan liitteessä 4 olevassa jäteluettelossa, erityisesti sen nimikeryhmissä 05, 12, 13 ja 16;
- 2) *biojätteellä* biologisesti hajoavaa puutarha- ja puistojätettä, kotitalouksissa, ravintoloissa, ateriapalveluissa ja vähittäisliikkeissä syntyvää biologisesti hajoavaa elintarvike- ja keittiöjätettä sekä elintarviketuotannossa syntyvää vastaavaa jätettä;
- 3) *[puhdistamolietteellä* yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoissa syntyvää lietettä tai muuta vastaavanlaatuista lietemäistä jätettä tai siitä valmistettua lieteseosta.]¹

2 §

Jätteen hyödyntämis- ja loppukäsittelytoimet

Jätelain (/) 6 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettua hyödyntämistä ovat liitteessä 1 mainitut toimet ja 16 kohdassa tarkoitettua loppukäsittelyä ovat liitteessä 2 mainitut toimet. Luettelot hyödyntämis- ja loppukäsittelytoiminnoista eivät ole tyhjentäviä.

3 §

Jätteen vaaraominaisuudet

Liitteessä 3 määritellään jätelain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen jätteen vaaraominaisuudet ja niiden tulkinnassa sovellettavat raja-arvot.

¹ tämän määritelmän tarve riippuu siitä, sisällytetäänkö asetukseen puhdistamolietettä koskevia erityissäännöksiä (vrt. 15 §)

4 §

Jäteluettelo ja vaarallinen jäte

Yleisimmät jätteet sekä vaaralliset jätteet luetellaan liitteessä 4 (*jäteluettelo*).

Jätelain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vaarallista jätettä on jäte, joka on jäteluettelossa merkitty vaaralliseksi jätteeksi, jollei lain 7 §:n tai 112 §:n nojalla yksittäistapauksessa toisin päätetä.

5 §

Kunnan vastuulle kuuluvat yhdyskuntajätteet

Jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä on vapaa-ajan asuinrakennuksissa ja vuokrattavissa lomamökeissä ja –osakkeissa syntyvä jäte, ei kuitenkaan sellaisessa hotellinomaisissa palveluja tarjoavassa lomakylässä syntyvä jäte, jossa lomamökkejä on vähintään kymmenen kappaletta ja yhteensä vähintään 40 vuodepaikkaa.

Jätelain 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja jätteitä ovat yhdyskuntajätteet, pois lukien vaaralliset jätteet, jotka syntyvät:

- 1) sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja terveydenhuollon erityislaitoksissa sekä muissa terveydenhuoltorakennuksissa;
- 2) vanhainkodeissa, lasten- ja koulukodeissa, kehitysvammaisten hoitolaitoksissa, lasten päiväkodeissa ja muissa sosiaalitoimen alaan liittyvissä laitoksissa;
- 3) yleissivistävissä ja ammatillisissa oppilaitoksissa, korkeakoulu- ja tutkimuslaitoksissa sekä muissa opetusrakennuksissa.

6 §

Poikkeukset jätelain soveltamisesta puolustusvoimissa

Jätelakia ei sovelleta seuraavissa puolustusvoimien toiminnoissa:

- 1) operatiiviset johtokeskukset sekä valvonta- ja viestiasemat;
- 2) teollisuus- ja tuotantolaitokset, mukaan lukien varikot sekä sellaiset korjaamot, jotka eivät ole ensisijaisesti autojen kunnossapitoa tai kiinteistöjen hoitoa varten;
- 3) puolustusvoimien valmiusmateriaalivarastot, jotka on erikseen aidattu ja vartioitu;
- 4) lentotukikohdat;
- 5) rannikkotykistölinnakkeet;
- 6) laivastoasemien sotasatamat;
- 7) koe- ja tutkimuslaitokset.

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset laatuvaatimukset

7 §

Jätteen pakkaaminen ja merkitseminen sekä jätteestä annettavat tiedot

Jäte on tarpeen mukaan pakattava ja merkittävä ja siitä on annettava tiedot siten, että jätteen säilyttämisestä ja kuljettamisesta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle ja että sille voidaan järjestää sen laadun mukainen käsittely.

8 §

Vaarallisen jätteen pakkaaminen

Vaarallinen jäte on tarpeen mukaan pakattava tiiviiseen ja tiiviisti uudelleen suljettavaan pakkaukseen, jonka on kestävä tavanomaisesta käytöstä, siirtämisestä ja säilytysolosuhteista aiheutuva kuormitus ja rasitus. Pakkauksen ja suljimen materiaalit eivät saa reagoida vaarallisen jätteen kanssa siten, että jätteestä aiheutuu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Vaarallisen jätteen pakkaus täyttää 1 momentin vaatimukset, jos se on vaarallisten aineiden ja seosten luokitukselta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008 (*CLP-asetus*) 35 artiklan 1 kohdan ja vaarallisten aineiden ilma-, meri-, tie-, rautatie- ja sisävesikuljetuksesta annettujen säännösten mukainen.

9 §

Vaarallisen jätteen merkitseminen²

[Vaarallisen jätteen pakkaukseen on merkittävä jätteen haltijan nimi, jätteen nimi sekä turvallisuuden ja jätehuollon järjestämisen kannalta tarpeelliset tiedot ja varoitukset.

Jos vaarallisella jätteellä on jokin liitteessä 3 luetelluista vaaraominaisuuksista H 1–8, 10, 11 tai 14, on pakkaukseen lisäksi merkittävä jätteen näitä vaarallisia ominaisuuksia aiheuttavat aineet sekä tehtävä [kemikaalilain (744/1989)] [CLP-asetuksen] mukaiset merkinnät. Jos jäte ei koostumukseltaan ja ominaisuuksiltaan olennaisesti poikkea siitä aineesta, josta jäte on pääosin muodostunut, ja jäte säilytetään aineen alkuperäisessä pakkauksessa, voidaan myös käyttää pakkauksessa ennestään olevia varoitusmerkintöjä täydentämällä niitä tässä momentissa säädetyillä tiedoilla.

Jos vaarallisen jätteen koostumusta ei voida kohtuudella selvittää, on pakkauksessa oltava merkintä "Myrkyllistä jätettä, koostumus tuntematon". Varoitusetiketissä on tällöin oltava varoitusmerkit T (myrkyllinen) ja F (helposti syttyvä) sekä R-lausekkeet 11–23/24/25 ja S-lausekkeet 1–3/7/9–36/37/39.

² Viittaukset kemikaalilakiin ja CLP-asetukseen on tarkistettava ottaen huomioon komissiossa vireillä oleva työ jätedirektiivin liitteen III muuttamiseksi.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja merkintöjä ei tarvitse tehdä vaarallisen jätteen pakkaukseen, jota käytetään yksinomaan jätteen kuljettamiseen ja joka on merkitty vaarallisten aineiden kuljettamisesta annettujen säännösten mukaisesti eikä pakkaukseen, joka säilytetään turvallisuuden kannalta riittävän hyvin merkityssä vastaanottoaikassa.]

10 §

Jätteen keräys

Jätteiden kokoamisessa kiinteistön haltijan, kunnan, jätteen haltijan, tuottajan, jakelijan tai muun toimijan järjestämään vastaanottoaikkaan on huolehdittava siitä, että:

- 1) vastaanottoaikkaan on esteetön pääsy ja jäte voidaan turvallisesti kuormata poiskuljetusta varten;
- 2) vastaanottoaikassa on riittävä määrä jäteastioita, jotka soveltuvat kerättäville jätelajeille eivätkä astioiden käyttö ja tyhjennys aiheuta haittaa tai vaaraa ympäristölle taikka riskiä käyttäjälle tai tyhjentäjälle;
- 3) jäteastia varustetaan kanteen tai etuseinään kiinnitettävällä riittävän suurella merkinnällä, jossa on tiedot astiaan kerättävästä jätelajista sekä keräyksestä vastaavan yrityksen tai yhteisön yhteystiedot;
- 4) jäte sijoitetaan vain sille varattuihin jäteastioihin ja siten, ettei astia rikkoonnu eikä tarpeettomasti likaannu; jos jäte ei kokonsa takia mahdu tai sitä ei muusta syystä voida panna jäteastiaan, se voidaan tilapäisesti sijoittaa astian välittömään läheisyyteen tarvittaessa asianmukaisesti pakattuna;
- 5) käsin siirrettävä jäteastia täytetään siten, että astian tyhjentäminen sen sijaintipaikan tai rakenteen taikka jätteen painon vuoksi ei aiheuta tyhjentäjälle riskiä;
- 6) jäteastia tyhjenetään riittävän usein siten, että kertyvä jäte mahtuu astiaan ja astia voidaan aina sulkea eikä jätteestä aiheudu ympäristön likaantumista tai roskaantumista taikka hajua tai muuta hygieenistä haittaa;
- 7) jäteastian kunnossapito ja puhdistaminen järjestetään siten, että keräys ei aiheuta terveydellistä haittaa, ympäristön likaantumista tai roskaantumista taikka riskiä käyttäjälle tai tyhjentäjille; sekalaisen yhdyskuntajätteen ja poltettavan jätteen astia pestään vähintään kerran vuodessa ja biojätteen astia vähintään kaksi kertaa vuodessa;
- 8) jätteen kuormaaminen ajoitetaan siten, että vastaanottoaikan läheisyydessä asuville ja oleskeleville ei aiheudu melu- tai muuta vastaavaa häiriötä;
- 9) jätteiden keräyksen johdosta roskaantunut vastaanottoaika ja sen ympäristö siivotaan.

Yhdyskuntajätteen jäteastiaan ei saa panna:

- 1) palo- ja räjähdysvaaraa aiheuttavaa jätettä;
- 2) nestemäistä jätettä;
- 3) vaarallista jätettä;
- 4) erityisjätettä, kuten välitöntä peittämistä kaatopaikalla tai muita erityistoimia kuljetuksen tai käsittelyn aikana edellyttävää jätettä;
- 5) jätettä, joka painonsa, kokonsa, muotonsa, lujuutensa tai muun syyn takia voi vahingoittaa jäteastiaa tai kuljetuskalustoa taikka vaikeuttaa merkittävästi jätteen kuormausta tai purkamista tai joka voi aiheuttaa vaaraa jätteen tuojille, jäteastioiden tyhjentäjille tai jätteen käsittelyyn osallistuville.

11 §

Jätteen kuljetus

Jäte on kuljetettava umpinaisessa kuljetusvälineessä tai kuljetusvälineessä olevassa tiiviissä pakkauksessa. Muu kuin pölyävä ja pienikokoinen jäte voidaan kuljettaa myös peitettynä tai muulla tavoin, jos voidaan varmistua siitä, ettei jätettä pääse ympäristöön kuormauksen tai kuljetuksen aikana ja ettei jätteestä aiheudu tapaturmavaaraa.

Jäte, jonka säilyttäminen kiinteistöllä voi aiheuttaa hygieenistä tai muuta terveyshaittaa, on kuljetettava viivytyksettä asianmukaiseen käsittelyyn.

12 §

Jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan poistaminen käytöstä

Jätteen käsittelylaitos tai -paikka tai sen osa on jätteen vastaanoton lakattua viipymättä saatettava sellaiseen tilaan, ettei siitä käytöstä poistamisen jälkeen aiheudu jätelain 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua vaaraa tai haittaa.

Kaatopaikkojen käytöstä poistamisesta säädetään kaatopaikoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (/) ja kaivannaisjätteen jätealueen käytöstä poistamisesta kaivannaisjätteistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (/). Ympäristöluvanvaraisen toiminnan lopettamisen jälkeisistä velvoitteista säädetään lisäksi ympäristönsuojelulain 90 §:ssä.

Eräitä jätteitä koskevat erityiset vaatimukset

13 §

Yhdyskuntajäte

Kunnan on jätelain 8, 13 ja 15 §:ssä säädetyn edellytyksin järjestettävä vastuulleen kuuluvan lain 32 §:ssä tarkoitettua toiminnassa syntyvän paperi-, kartonki-, lasi-, metalli-, muovi- ja biojätteen erilliskeräys ja kierrätys. Kaupan ja muun elinkeinotoiminnan harjoittajan sekä muun jätteen haltijan on vastaavasti järjestettävä toiminnassaan syntyvän jätteen erilliskeräys ja kierrätys.

Tuottajan vastuulle kuuluvan paperi-, kartonki-, lasi-, metalli- ja muovijätteen erilliskeräyksestä ja kierrätyksestä säädetään erikseen.

Tavoitteena on, että 1 ja 2 momentissa säädetyn toimin vähintään 50 prosenttia yhdyskuntajätteestä kierrätetään viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2016.

14 §

Öljyjäte

Jätteen haltijan on jätelain 15 ja 17 §:ssä säädetyn edellytyksin järjestettävä erilaatuisten öljyjätteiden erilliskeräys. Öljyjätteen käsittely on järjestettävä 8 ja 13 §:n mukaisesti.

[15 §

*Puhdistamoliete*³

Sen lisäksi, mitä lannoitevalmistelaisissa (539/2006) säädetään puhdistamolietteen käyttöä maanviljelyssä koskevista rajoituksista, puhdistamolietettä saa käyttää vain sellaisella viljelymaalla, jonka raskasmetallipitoisuudet eivät ylitä liitteessä 5 säädettyjä enimmäispitoisuuksia. Viljelymaan pH-arvon on tällöin oltava yli 5,8 tai kalkkistabiloitua lietettä käytettäessä yli 5,5.

Puhdistamolietteen ja viljelymaan laatua on seurattava liitteessä 6 säädetyllä tavalla.]

16 §

Asbestijäte

Asbestipitoisen jätteen keräyksessä ja kuljetuksessa on huolehdittava siitä, että asbestijäte kerätään erillään muusta jätteestä ja että sen säilyttämiseen ja kuljettamiseen käytetään tiiviisti suljettavia lujia pakkauksia tai säiliöitä. Pakkauksia ja säiliöitä on rikkoontumisen ehkäisemiseksi käsiteltävä varovasti ja huolellisesti.

Asbestijätteen käsittelystä kaatopaikalla säädetään kaatopaikoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä. Asbestijätteen merkitsemisestä, keräyksestä, kuljettamisesta ja käsittelystä säädetään lisäksi työturvallisuuslaissa (1380/1994).

Kirjanpitovelvollisuus ja siirtoasiakirja

17 §

Jätteen tuottajan kirjanpito

Jätelain 118 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitetun toiminnan harjoittajan on pidettävä aikajärjestyksen mukaista kirjaa toiminnassaan syntyvistä jätteistä. Kirjanpidossa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) jätteen määrä;
- 2) kuvaus jätteestä sekä mahdollisuuksien mukaan jätteen jäteluettelon mukainen nimike ja olennaiset tiedot jätteen ominaisuuksista ja koostumuksesta;
- 3) vaarallisesta jätteestä liitteen 3 mukaiset pääasialliset vaaraominaisuudet;
- 4) toimituspaikka toimituserittäin, kun jäte toimitetaan muualle käsiteltäväksi, sekä jätteen kuljettajan tai kerääjän nimi- ja yhteystiedot.

Jätelain 118 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa toiminnassa vuosittain syntyvät jätteet on kirjanpidossa ilmoitettava myös ominaisjättemääränä jätelajeittain.

³ Pykälän sisältö on tarkoitus mahdollisimman suurelta osin siirtää lannoitelainsäädäntöön. MMM laatii tarvittavat säännökset yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa siten, että varmistetaan puhdistamolietteen käytöstä maanviljelyssä annetun direktiivin (86/278/EY) täytäntöönpano.

18 §

Jätteen käsittelijän kirjanpito

Jätelain 118 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetun toiminnan harjoittajan on pidettävä aikajärjestyksen mukaista kirjaa käsittelemistään jätteistä. Kirjanpidossa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) jätteen määrä;
- 2) kuvaus jätteestä sekä mahdollisuuksien mukaan jätteen jäteluettelon mukainen nimike ja olennaiset tiedot jätteen ominaisuuksista ja koostumuksesta;
- 3) vaarallisesta jätteestä liitteen 3 mukaiset pääasialliset vaaraominaisuudet;
- 4) kuljetustapa toimituserittäin, kun jäte tuodaan muualta, sekä jätteen edellisen haltijan ja kuljettajan nimi ja yhteystiedot;
- 5) jätteen käsittelytapa ja käsittelytoimen luokitus liitteen 1 tai 2 mukaisesti;
- 6) jätteen käsittelystä syntyvästä jätteestä soveltuvin osin 17 §:n 1 momentin mukaiset tiedot.

[Maanviljelykseen toimitetusta puhdistamolietteestä on 1 momentissa säädetyn lisäksi pidettävä kirjaa puhdistamolietteen laatua kuvaavista ominaisuuksista siten kuin liitteessä 5 säädetään. Lisäksi on pidettävä kirjaa lietteen vastaanottajista ja käyttäjistä sekä paikoista, joissa lietettä käytetään tai on tarkoitus käyttää, ja viljelymaan laatua kuvaavista ominaisuuksista liitteen 6 mukaisesti. Tiedoista on kalenterivuosittain seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä toimitettava selvitys sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka toimialueella puhdistamolietteen tuottanut jätevedenpuhdistamo tai muu lietteen toimittaja sijaitsee tai jonka toimialueella lietettä on tarkasteltavan kalenterivuoden aikana käytetty. Jäljennökset viljelymaan ja puhdistamolietteen laadun analyysituloksista sekä mahdollisista viljelijöiden kanssa tehdyistä sopimuksista lietteen käytöstä on säilytettävä vähintään viisi vuotta.]⁴

19 §

Jätteen kuljettajan, kerääjän ja välittäjän kirjanpito

Jätteen kuljettajan, kerääjän ja välittäjän on toimituserittäin pidettävä kirjaa kuljettamistaan, keräämistään tai välittämistään jätteistä. Kirjanpidossa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) jätteen määrä;
- 2) kuvaus jätteestä sekä mahdollisuuksien mukaan jätteen jäteluettelon mukainen nimike ja olennaiset tiedot jätteen ominaisuuksista ja koostumuksesta;
- 3) vaarallisesta jätteestä liitteen 3 mukaiset pääasialliset vaaraominaisuudet.

Jätteen kuljettajan ja kerääjän kirjanpidossa on 1 momentissa säädetyn lisäksi oltava seuraavat tiedot:

- 1) jätteen luovuttaneen kiinteistön haltijan tai muun jätteen haltijan nimi ja yhteystiedot;
- 2) kuljetuksen alkamis- ja päättymispäivämäärä ja kuljetustapa;
- 3) vastaanottajan nimi ja yhteystiedot.

Jätteen välittäjän kirjanpidossa on 1 momentissa säädetyn lisäksi oltava seuraavat tiedot:

- 1) toimeksiantajan taikka jätteen tuottajan tai haltijan nimi ja yhteystiedot;
- 2) jätteen kuljettajien nimi ja yhteystiedot;
- 3) jätteen vastaanottajan nimi ja yhteystiedot sekä jätteen käsittelytapa;
- 4) jätteen luovuttamisen ja vastaanoton päivämäärät.

⁴ kts. 15 §:ää koskeva alaviite

20 §

Siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot

Jätelain 121 §:ssä tarkoitettussa siirtoasiakirjassa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) jätteen haltijan, kuljettajan ja vastaanottajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) jätteen siirron ajankohta sekä pakkaus- ja kuljetustapa;
- 3) jätteen tuottajan nimi ja yhteystiedot sekä toiminta, paikka ja kunta, jossa jäte on syntynyt tai, jos kysymys on kotitaloudessa syntyneestä jätteestä, yleispiirteinen selvitys jätteen tuottajasta;
- 4) jätteen jäteluettelon mukainen nimike sekä sanallinen kuvaus jätteestä sen lajin riittäväksi yksilöimiseksi;
- 5) jätteen koostumus, olomuoto ja määrä sekä vaarallisesta jätteestä liitteen 3 mukaiset pääasialliset ominaisuudet;
- 6) jätteen käsittelytapa;
- 7) jätteen haltijan vakuutus annettujen tietojen oikeellisuudesta mukaan lukien allekirjoitus ja päiväys;
- 8) jätteen siirron päätyttyä jätteen vastaanottajan vahvistus jätteen vastaanotosta mukaan lukien tiedot vastaanotetun jätteen määrästä, allekirjoitus ja päiväys.

21 §

Jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelma

Jätelain 120 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ympäristöluvanvaraisen jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan suunnitelmaan jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun järjestämisestä on sisällytettävä seuraavat tiedot:

- 1) käsiteltäviksi hyväksyttävät jätteet;
- 2) toimet vastaanotettavien jätteiden laadun tarkastamiseksi;
- 3) käsittelyprosessi mukaan lukien selvitys käsittelyyn liittyvistä mahdollisista häiriö- ja vaaratilanteista sekä tarkkailun kannalta kriittisistä käsittelyvaiheista;
- 4) toimet päästöjen ja käsittelyssä syntyvien jätteiden tarkkailun ja seurannan järjestämiseksi;
- 5) toiminta häiriö- ja poikkeuksellisissa tilanteissa mukaan lukien toimenpiderajat ja korjaavat toimet, joihin ryhdytään rajojen ylittyessä;
- 5) toimet käsittelyssä syntyvien jätteiden laadun selvittämiseksi;
- 6) käsittelyssä syntyvien jätteiden käsittelymenetelmät ja -paikat;
- 7) käsittelystä vastuussa olevat henkilöt ja heidän perehdyttämisensä;
- 8) muut vastaavat seurannan ja tarkkailun järjestämiseksi tarpeelliset seikat.

Hyväksymismenettelyt

22 §

Toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin tehtävä hakemus

Jätelain 94 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun jätteen ammattimaisen kuljettamisen hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin tehtävässä hakemuksessa on oltava:

- 1) toiminnanharjoittajan nimi tai toiminimi, yhteyshenkilön nimi sekä näiden kotipaikka tai kotikuntalaisa (201/1994) tarkoitettu kotikunta ja osoitetiedot;

- 2) jäljennös kaupparekisteriotteesta, jos toiminta edellyttää merkintää kaupparekisteriin;
- 3) jäljennös liikenneluvasta, jos toiminta edellyttää liikennelupaa;
- 4) selvitys kuljetusvälineistä;
- 5) selvitys kerättävien ja kuljetettavien jätteiden lajista, laadusta ja määrästä;
- 6) selvitys toimialueesta;
- 7) selvitys toiminnanharjoittajan käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta;
- 8) tarvittaessa selvitys asetettavasta vakuudesta.

Jätelain 94 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun jätteen välittäjänä toimimisen hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin tehtävässä hakemuksessa on oltava:

- 1) toiminnanharjoittajan nimi tai toiminimi, yhteyshenkilön nimi sekä näiden kotipaikka tai kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja osoitetiedot;
- 2) jäljennös kaupparekisteriotteesta, jos toiminta edellyttää merkintää kaupparekisteriin;
- 3) selvitys hyödynnettäviksi tai käsiteltäviksi myytävien tai välitettävien jätteiden lajista, laadusta, määrästä ja alkuperästä;
- 4) selvitys toimialueesta;
- 5) selvitys toiminnanharjoittajan käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta;
- 6) tarvittaessa selvitys asetettavasta vakuudesta.

23 §

Keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin tehtävä ilmoitus

Jätelain 100 §:ssä tarkoitetussa jätteen ammattimaisesta keräyksestä jätehuoltorekisteriin tehtävässä ilmoituksessa on oltava:

- 1) toiminnanharjoittajan nimi tai toiminimi, yhteyshenkilön nimi sekä näiden kotipaikka tai kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja osoitetiedot;
- 2) selvitys kerättävien jätteiden lajista ja laadusta sekä arvio kerättävästä määrästä.
- 3) selvitys jäteastioista ja niiden sijainnista;
- 4) selvitys jätteen kuljettamisesta käsiteltäväksi sekä suunnitellusta jätteiden käsittelytavasta ja -paikasta.

24 §

Jätteen hyödyntämislaitoksen ennakkohyväksyntää koskevan hakemuksen sisältö

Jätelain 114 §:ssä tarkoitetussa jätteen hyödyntämislaitoksen ennakkohyväksyntää koskevassa hakemuksessa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) toiminnanharjoittajan nimi, Y-tunnus, yhteystiedot ja -henkilö sekä laitoksen nimi ja sijaintipaikka;
- 2) tiedot voimassa olevasta ympäristöluvasta sekä jätelain 114 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta ympäristöasioiden hallintajärjestelmästä;
- 3) kuvaus jätteistä, joille ennakkohyväksyntää haetaan mukaan lukien jätteen olomuoto, epäpuhtaudet ja ominaisuuksien vaihtelut;
- 4) jätteen jäteluettelon mukainen nimike ja jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1013/2006 liitteiden IV ja IVa mukainen jäteluokitus;
- 5) kuvaus käytettävästä hyödyntämismenetelmästä mukaan lukien liitteen 1 mukainen hyödyntämistoimi;

- 6) laitoksessa vuosittain hyödynnettävien jätteiden kokonaismäärä ja eri jätejakeiden määrät sekä arvio ennakkohyväksynnän perusteella maahan tuotavan jätteen osuudesta;
- 7) ajanjakso, jolle ennakkohyväksyntää haetaan;
- 8) jätteen vastaanottojärjestelyt, kuten jätteen laadunvarmistus, kirjanpito ja toimet, jos jätettä ei oteta vastaan väärän koostumuksen tai muun syyn takia;
- 9) jätteen varastointi mukaan lukien arvio väliaikaisesti varastoitavan jätteen määrästä ja varastoitavan jätteen enimmäismäärästä;
- 10) selvitys aiemmissa jätesiiroissa, joissa toiminnanharjoittaja on ollut osallisena, esiintyneistä ongelmista ja kuinka ne on ratkaistu.

Eräät viranomaiset ja niiden tehtävät

25 §

Suomen ympäristökeskuksen tehtävät

Suomen ympäristökeskuksen on sen lisäksi, mitä jätelaissa säädetään:

- 1) [kehitettävä jätelain 142 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin rekistereihin tallennettujen jätteitä koskevien tietojen laadunvarmennusta];⁵
- 2) tehtävä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistä ja jätehuoltoa koskevaa tutkimusta, järjestettävä koulutusta sekä harjoitettava neuvontaa, tiedotusta ja seurantaa;
- 3) osallistuttava valtakunnallisen jätesuunnitelman ja jätelain nojalla annettavien säännösten ja oppaiden valmisteluun;
- 4) tehtävä muut toimialaansa liittyvät, ympäristöministeriön määräämät tehtävät.

26 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on sen lisäksi, mitä jätelaissa säädetään:

- 1) [huolehdittava ympäristönsuojelulain 142 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun rekisteriin tallentamiensa jätteitä koskevien tietojen laadunvarmennuksesta];⁶
- 2) kerättävä ja hankittava jätteitä ja jätehuoltoa koskevaa sen toimialuetta koskevaa tietoa,
- 3) huolehdittava koulutuksen, neuvonnan, tiedotuksen ja seurannan järjestämisestä toimialueellaan;
- 4) tehtävä muut toimialaansa liittyvät, sille määrätyt tehtävät.

27 §

Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset

Jäteasiain asiantuntijaviranomaisia ja -laitoksia ovat toimialallaan terveyden ja hyvinvoinnin laitos, elintarviketurvallisuusvirasto, tullilaitos, Teknologian tutkimuskeskus VTT sekä Suomen ympäristökeskus. Nämä viranomaiset ja laitokset antavat lausuntoja ja tekevät tutkimuksia ja selvityksiä ympäristöministeriölle ja jätelain mukaisille valvontaviranomaisille.

⁵ säännöksen muotoilu riippuu myöhemmin sovittavasta työnjaosta eri viranomaisten välillä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tallennettavien tietojen laadunvarmennuksessa

⁶ säännöksen muotoilu riippuu myöhemmin sovittavasta työnjaosta eri viranomaisten välillä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tallennettavien tietojen laadunvarmennuksessa

Jättesuunnitelmat

28 §

Valtakunnalliseen jättesuunnitelman sisältö⁷

Jätelain 87 §:ssä tarkoitetussa valtakunnallisessa jättesuunnitelmassa on oltava seuraavat jätehuoltoa koskevat tiedot:

- 1) maassa syntyneen, maahan tuodun ja maasta viedyn jätteen määrä, laji ja alkuperä sekä arvio jätevirtojen kehityksestä tulevaisuudessa;
- 2) yleispiirteinen kuvaus jätteen keräys- ja käsittelyjärjestelmästä sekä jätehuollon vastuunjaosta kunnan ja yksityisten toimijoiden välillä, mukaan lukien vaarallisia jätteitä ja muita [jätelaissa tai sen nojalla erikseen säänneltyjä] jätteitä koskevat erityisjärjestelyt ja tärkeimmät jätteen hyödyntämis- ja loppukäsittelylaitokset;
- 3) johtopäätökset voimassa olevan valtakunnallisen jättesuunnitelman toteutumisen ja vaikuttavuuden arvioinnista;
- 4) jätehuollon kehittämistä koskevat tavoitteet, joihin on mahdollisuuksien mukaan sisällytettävä, jätteen kierrätystä ja muuta hyödyntämistä koskevat määrälliset tavoitteet,
- 5) yleispiirteinen arvio 2 kohdassa tarkoitettujen järjestelmien ja laitosten uudistustarpeesta, uusien käsittelylaitosten tarpeesta, näissä käsiteltävien jätteiden määrästä sekä näihin liittyvistä investointi- ja muista kustannuksista ja kuvaus laitosten sijoittamisperiaatteista;
- 6) yhteenveto sellaisten käytöstä poistettujen kaatopaikkojen määrästä ja sijainnista, joita ei ole suljettu kaatopaikoista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, ja suunnitelluista toimista niiden kunnostamiseksi, sekä vastaavat tiedot muista käytöstä poistetuista loppukäsittelyalueista;
- 7) muut suunnitellut toimet suunnitelmassa tunnistettujen ongelmien ratkaisemiseksi, mukaan lukien tarpeelliset suunnitelmat eri kohderyhmille suunnatuista valistuskampanjoista ja tiedottamisesta;
- 8) arvio taloudellisten ja muiden ohjauskeinojen käytön hyödyllisyydestä ja soveltuvuudesta ottaen huomioon tarve huolehtia sisämarkkinoiden häiriöttömästä toiminnasta;
- 9) arvio suunnitelmassa esitettyjen toimien vaikuttavuudesta suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä jätelain tarkoituksen toteuttamiseksi ja säännösten täytäntöönpanon edistämiseksi.

Jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistä koskevassa valtakunnallisen jättesuunnitelman osassa on lisäksi oltava seuraavat tiedot:

- 1) kuvaus syntyneen jätteen määrän ja haitallisuuden kehityksestä vähintään viimeisen kymmenen vuoden ajalta sekä arvio kehityksestä tulevaisuudessa;
- 2) kuvaus nykyisistä toimista jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi;
- 3) jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistä koskevat tavoitteet;
- 4) suunnitellut toimet jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen edistämiseksi ottaen huomioon jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY, jäljempänä *jätedirektiivi*, liitteessä IV esitetyt esimerkkitoimenpiteet sekä arvio toimien hyödyllisyydestä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi;
- 5) laadulliset ja määrälliset vertailuperusteet jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistä koskevien toimenpiteiden edistymisen seuraamiseksi.

⁷ valtakunnallista ja alueellista jättesuunnitelmaa koskevat sisältövaatimukset pohjautuvat jätedirektiivin 28 ja 29 artiklaan. Jatkovalmistelussa on tarpeen selvittää, miten vaatimukset on tarkoituksenmukaisinta kohdistaa valtakunnalliseen tai alueelliseen suunnitteluun.

Jos jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistä koskeva suunnitelma laaditaan erillisenä suunnitelmana, on siinä oltava 1 momentin 1,3, 4 ja 8–10 kohdassa sekä 2 momentissa säädetyt tiedot.

Valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan on sisällytettävä pakkauksia ja pakkausjätteitä koskeva osa, jossa selostetaan, miten jätelain nojalla säädetyt pakkausten määrän vähentämistä, uudelleenkäyttöä ja pakkausjätteen kierrätystä ja hyödyntämistä koskeviin tavoitteisiin päästään.

29 §

*Alueellisen jätesuunnitelman sisältö*⁸

Jätelain 88 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen jätesuunnitelmaan on sisällytettävä seuraavat suunnittelualueita koskevat tiedot:

- 1) alueella syntyvän yhdyskuntajätteen ja muiden alueen jätehuollon kannalta keskeisten jätteiden määrä sekä arvio näiden jätevirtojen kehityksestä tulevaisuudessa;
- 2) kuvaus 1 kohdassa tarkoitettujen jätteiden keräys- ja käsittelyjärjestelyistä;
- 3) alueella toiminnassa olevat jätteen hyödyntämis- ja loppukäsittelylaitokset;
- 4) johtopäätökset voimassa olevan alueellisen jätesuunnitelman toteutumisen ja vaikuttavuuden arvioinnista;
- 5) jätteen määrän vähentämistä ja jätehuollon kehittämistä koskevat tavoitteet, joihin on mahdollisuuksien mukaan sisällytettävä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistä, jätteen kierrätystä ja muuta hyödyntämistä koskevat määrälliset tavoitteet,
- 6) arvio 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen järjestelmien ja laitosten uudistustarpeesta, uusien käsittelylaitosten tarpeesta, näissä käsiteltävien jätteiden määrästä sekä näihin liittyvistä investointi- ja muista kustannuksista;
- 7) jätteen käsittelylaitosten sijoittamisperiaatteet;
- 8) alueella erityisiä jätehuolto-ongelmia aiheuttavat jätteet ja suunnitellut toimet ongelmien ratkaisemiseksi;
- 9) alueella sijaitsevat sellaiset käytöstä poistetut kaatopaikat, joita ei ole suljettu kaatopaikoista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ja muut vastaavat jätteen käsittelyalueet sekä suunnitellut toimet niiden kunnostamiseksi;
- 10) suunnitelma eri kohderyhmille suunnatuista valistuskampanjoista ja tiedottamisesta;
- 11) suunnitellut alueella toteutettavat toimet jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen edistämiseksi, ottaen huomioon jätedirektiivin liitteessä IV esitetyt toimenpiteet.

Voimaantulo

30 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan x päivänä y kuuta 201x (vuoden kuluttua jätelain vahvistamisesta).

⁸ valtakunnallista ja alueellista jätesuunnitelmaa koskevat sisältövaatimukset pohjautuvat jätedirektiivin 28 ja 29 artiklaan. Jatkovalmistelussa on tarpeen selvittää, miten vaatimukset on tarkoituksenmukaisinta kohdistaa valtakunnalliseen tai alueelliseen suunnitteluun.

Tällä asetuksella kumotaan ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä annettu valtioneuvoston päätös (659/1996), öljyjätehuollosta annettu valtioneuvoston päätös (101/1997), puhdistamolietteen käytöstä maanviljelyssä annettu valtioneuvoston päätös (282/1994) sekä yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta annettu ympäristöministeriön asetus (1129/2001).

Helsingissä päivänä kuuta 2011

Ympäristöministeri

Esittelijä

HYÖDYNTÄMISTOIMET

- R 1 Käyttö pääasiassa polttoaineena tai muutoin energian tuottamiseksi ¹⁾
- R 2 Liuottimien talteenotto tai uudistaminen
- R 3 Sellaisten orgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto, joita ei käytetä liuottimina, mukaan lukien kompostointi ja muut biologiset muuntamismenetelmät ²⁾
- R 4 Metallien ja metalliyhdisteiden kierrätys tai talteenotto
- R 5 Muiden epäorgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto ³⁾
- R 6 Happojen tai emästen uudistaminen
- R 7 Päästöjen torjuntaan käytettyjen aineiden hyödyntäminen
- R 8 Katalyyttien ainesosien hyödyntäminen
- R 9 Öljyn uudelleenjalostaminen tai muu uudelleenkäyttö
- R 10 Maaperän käsitteleminen siten, että siitä on hyötyä maataloudelle tai että sillä on ekologisesti hyödyllinen vaikutus
- R 11 Toiminnoissa R 1–R 10 syntyneiden jätteiden käyttö
- R 12 Jätteiden vaihtaminen jonkin toiminnoista R 1–R 11 soveltamiseksi jätteeseen ⁴⁾
- R 13 Jätteen varastointi ennen sen toimittamista johonkin toiminnoista R 1–R 12, lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla ennen poiskuljetusta ⁵⁾

1) Tätä kohtaa sovelletaan kiinteiden yhdyskuntajätteiden prosessointiin tarkoitettuihin polttolaitoksiin ainoastaan, jos niiden energiatehokkuus on yhtä suuri tai suurempi kuin 0,65. Energiatehokkuuden laskennassa käytetään seuraavaa kaavaa:

Energiatehokkuus = $(E_p - (E_f + E_i)) / (0,97 \times (E_w + E_f))$ jossa:

- E_p on lämpönä tai sähköinä tuotetun energian määrä vuodessa. E_p lasketaan kertomalla sähköinä tuotettu energia 2,6:lla ja kaupalliseen käyttöön tuotettu lämpö 1,1:llä (GJ/vuosi).
- E_f on se energiamäärä vuodessa, joka on saatu höyryn tuotannossa käytettävistä polttoaineista (GJ/vuosi).
- E_w on käsiteltyyn jätteeseen sisältyvä energiamäärä vuodessa; se on laskettu käyttäen jätteen nettolämpöarvoa (GJ/vuosi).
- E_i on muualta toimitetun energian määrä, E_w :tä ja E_f :ää (GJ/vuosi) lukuun ottamatta.
- 0,97 on tekijä, joka vastaa pohjatuhkan ja säteilyn aiheuttamaa energiahävikkiä. Tätä kaavaa sovelletaan jätteenpolton parhaan käytettävissä olevan tekniikan viiteasiakirjan mukaisesti.

2) Tähän kuuluvat kaasuttaminen ja pyrolyysi, joissa ainesosia käytetään kemikaaleina.

3) Tähän kuuluu maaperän kunnostus, joka johtaa maaperän hyödyntämiseen ja epäorgaanisten rakennusmateriaalien kierrätykseen

4) Jollei muuta sopivaa R-koodia ole, tähän voi sisältyä alustavia toimia ennen hyödyntämistä, esikäsitteily mukaan lukien, esimerkiksi purkaminen, lajittelu, murskaaminen, paalaus, pelletointi, kuivaus, paloittelu, kunnostus, uudelleenpakkaaminen, erottelu, yhdistäminen tai sekoittaminen ennen jonkin toimista R 1–R 11 soveltamista jätteeseen.

5) Väliaikainen varastointi tarkoittaa jätelain 6 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettua tilapäistä varastointia.

LOPPUKÄSITTELYTOIMET

- D 1 Sijoittaminen maahan tai maan päälle (esimerkiksi kaatopaikoille)
- D 2 Maaperäkäsittely (esimerkiksi nestemäisen tai lietemäisen jätteen biologinen hajottaminen maaperässä)
- D 3 Syväinjektointi (esimerkiksi pumpattavien jätteiden injektointinen kaivoihin, suolakupuihin tai luontaisesti esiintyviin muodostumiin)
- D 4 Allastaminen (esimerkiksi nestemäisen tai lietemäisen jätteen sijoittaminen kaivantoihin, lammikoihin tai patoaltaisiin)
- D 5 Erityisesti suunnitellut kaatopaikat (esimerkiksi sijoittaminen vuorattuihin erillisiin osastoihin, jotka on katettu ja eristetty toisistaan ja ympäristöstä)
- D 6 Päästäminen vesistöön, lukuun ottamatta meriä
- D 7 Päästäminen meriin, myös sijoittaminen merenpohjaan
- D 8 Biologinen käsittely, jota ei mainita muualla tässä liitteessä ja jossa syntyy yhdisteitä tai seoksia, jotka poistetaan käytöstä jollakin toimista D 1–D 12
- D 9 Fysikaalis-kemiallinen käsittely, jota ei mainita muualla tässä liitteessä ja jossa syntyy yhdisteitä tai seoksia, jotka poistetaan käytöstä jollakin toimista D 1–D 12 (esimerkiksi haihduttamalla, kuivaamalla tai pasuttamalla)
- D 10 Polttaminen maalla
- D 11 Polttaminen merellä ¹⁾
- D 12 Pysyvä varastointi (esimerkiksi säiliöiden sijoittaminen kaivokseen)
- D 13 Yhdistäminen tai sekoittaminen ennen toimittamista johonkin toimista D 1–D 12 ²⁾
- D 14 Uudelleen pakkaaminen ennen toimittamista johonkin toimista D 1–D 13
- D 15 Varastoiminen ennen toimittamista johonkin toimista D 1–D 14 (lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla ennen keräilyä) ³⁾

¹⁾ Tämä toimi on kielletty Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansainvälisissä yleissopimuksissa.

²⁾ Jollei muuta sopivaa D-koodia ole, tähän voi sisältyä ennen loppukäsittelyä toteutettavia alustavia toimia, esikäsittely mukaan lukien, esimerkiksi lajittelu, murskaaminen, paalaus, pelletointi, kuivaus, paloittelu, kunnostus tai erottelu ennen jonkin toimista D 1–D 12 soveltamista jätteeseen.

³⁾ Väliaikainen varastointi tarkoittaa jätelain 6 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettua tilapäistä varastointia.

=====

JÄTTEEN VAARAOMINAISUUDET JA VAARAOMINAISUUKSIEN TULKINNASSA SOVELLETTAVAT RAJA-ARVOT⁹

Liite 3 a. Jätteen vaaraominaisuudet

H 1 Räjähävä: aineet ja valmisteet, jotka voivat räjähtää liekin vaikutuksesta tai jotka ovat dinitrobenseeniä herkempiä iskuille tai hankaukselle.

H 2 Hapettava: aineet ja valmisteet, jotka voivat aiheuttaa voimakkaasti lämpöä vapauttavan reaktion muiden, erityisesti syttyvien aineiden kanssa.

H 3-A Helposti syttyvä:

- nestemäiset aineet ja valmisteet, joiden leimahduspiste on alle 21 °C mukaan lukien erittäin helposti syttyvät nesteet,
- aineet ja valmisteet, jotka voivat kuumentua ja syttyä itsestään palamaan ilmassa ympäristön lämpötilassa ilman energian lisäystä,
- kiinteät aineet ja valmisteet, jotka voivat välittömästi syttyä palamaan jouduttuaan lyhytaikaisesti kosketuksiin sytytyslähteen kanssa ja jotka jatkavat palamista tai kulumistaan sytytyslähteen läheisyydestä poistamisen jälkeen, tai
- kaasumaiset aineet ja valmisteet, jotka ovat syttyviä joutuessaan kosketuksiin ilman kanssa normaalissa ilmanpaineessa, tai
- aineet ja valmisteet, jotka veden tai kostean ilman vaikutuksesta muodostavat vaarallisia määriä helposti syttyviä kaasuja.

H 3-B Syttyvä: nestemäiset aineet ja valmisteet, joiden leimahduspiste on yhtä suuri tai suurempi kuin 21 °C ja pienempi tai yhtä suuri kuin 55 °C.

H 4 Ärsyttävä: aineet ja valmisteet, jotka eivät ole syövyttäviä, mutta voivat aiheuttaa tulehduksen välittömässä, pitkäaikaisessa tai toistuvassa kosketuksessa ihon tai limakalvon kanssa.

H 5 Haitallinen: aineet ja valmisteet, jotka hengitettynä tai nieltynä tai ihon kautta imeytyneinä voivat aiheuttaa haittaa terveydelle.

H 6 Myrkyllinen: aineet ja valmisteet mukaan luettuna erittäin myrkylliset aineet ja valmisteet, jotka hengitettynä tai nieltynä tai ihon kautta imeytyneinä voivat aiheuttaa vakavan akuutin tai kroonisen terveydellisen haitan tai kuoleman.

H 7 Syöpää aiheuttava: aineet ja valmisteet, jotka hengitettynä tai nieltynä tai ihon kautta imeytyneinä voivat aiheuttaa syövän tai lisätä sen esiintyvyyttä.

H 8 Syövyttävä: aineet ja valmisteet, jotka voivat tuhota elävän kudoksen ollessaan kosketuksessa sen kanssa.

H 9 Tartuntavaarallinen: aineet ja valmisteet, jotka sisältävät elinvoimaisia mikro-organismeja tai niiden toksineja, joiden tiedetään tai perustellusti oletetaan aiheuttavan sairauksia ihmisille tai muille eläville organismeille.

H 10 Lisääntymiselle vaarallinen: aineet ja valmisteet, jotka hengitettynä tai nieltynä tai ihon kautta imeytyneinä voivat aiheuttaa muita kuin periytyviä epämuodostumia tai lisätä niiden esiintyvyyttä.

⁹ Vaaraominaisuuksien muotoilut on tarkistettava ottaen huomioon jätedirektiivin liitteessä III sekä kemikaalilain nojalla annetuissa asetuksissa ja CLP-asetuksessa käytetyt muotoilut. Lisäksi on otettava huomioon komissiossa vireillä oleva työ jätedirektiivin liitteen III muuttamiseksi.

H 11 Perimää vaurioittava: aineet ja valmisteet, jotka hengitettynä tai nieltynä tai ihon kautta imeytyneinä voivat aiheuttaa periytyviä geneettisiä vaurioita tai lisätä niiden esiintyvyyttä.

H 12 Aineet ja valmisteet, joista vapautuu myrkyllisiä tai erittäin myrkyllisiä kaasuja niiden joutuessa kosketuksiin veden, ilman tai hapon kanssa.

H 13 Herkistävä: aineet ja valmisteet, jotka hengitettynä tai ihon kautta imeytyneinä voivat aiheuttaa yliherkkyysoireita niin, että niille myöhemmin altistuttaessa esiintyy niille luonteeltaan haittavaikutuksia. *

H 14 Ympäristölle vaarallinen: aineet ja valmisteet, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa välitöntä tai viivästyntä vaaraa ympäristölle.

H 15 Aineet ja valmisteet, joista voi loppukäsittelyn jälkeen syntyä toista ainetta, kuten suotonestettä, jolla on jokin edellä mainituista ominaisuuksista.

Ominaisuuksien H 1, H 2, H 3-A, H-3 B, H4, H 5, H 6, H 7, H 8, H 10 ja H 11 tulkinnassa ja aineiden luokituksessa noudatetaan [CLP-asetuksen säännöksiä kemikaalien luokituksesta sekä] kemikaalilain 11 §:n 4 momentin nojalla annettuja säännöksiä yleisimpien vaarallisimpien kemikaalien luettelosta ja 19 §:n 2 momentin nojalla annettuja säännöksiä kemikaaleja koskevista varoitusmerkinnöistä ja kemikaalien luokituksesta.¹⁰

* Jos testausmenetelmät ovat käytettävissä.

Liite 3 b. Jätteen vaaraominaisuuksien tulkinnassa sovellettavat raja-arvot

(Kts. VNA 1128/2001)

=====

Liite 4

YLEISIMPIEN JÄTTEIDEN SEKÄ VAARALLISTEN JÄTTEIDEN LUETTELO (JÄTELUETTELO)

Johdanto

Luettelo on esimerkkiluettelo jätteistä. Se ei sisällä kaikkia jätteitä, eivätkä siinä mainitut esineet tai aineet aina ole jätteitä. Esine tai aine on jätettä vain, jos se täyttää jätelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitetut jätteen tunnusmerkit.

Luettelossa tähdellä (*) merkittyihin nimikkeisiin kuuluvat jätteet ovat vaarallisia jätteitä, jollei jätelain 7 §:n tai 112 §:n nojalla yksittäistapauksessa toisin päätetä.

Luettelon eräissä vaarallisen jätteen nimikkeissä viitataan jätteiden sisältämiin vaarallisiin aineisiin. Jäte luokitellaan tällaiseen nimikkeeseen vain, jos nimikkeessä tarkoitettuja aineita esiintyy sellaisina pitoisuuksina, että jätteellä on yksi tai useampi tämän asetuksen liitteessä 3 luetelluista ominaisuuksista.

¹⁰ viittaukset kemikaalilakiin ja CLP-asetukseen on vielä tarkistettava ottaen huomioon komissiossa vireillä oleva työ jätedirektiivin liitteen III muuttamiseksi

Jäteasetuksen liitteessä 3 mainittuja raja-arvoja ei sovelleta puhtaisiin metalliseoksiin (lejeerinkeihin), jotka eivät ole vaarallisten aineiden saastuttamia. Metalliseokset, jotka on erikseen mainittu tässä luettelossa ja merkitty tähdellä (*), luokitellaan kuitenkin vaarallisiksi jätteiksi.

Tässä luettelossa tarkoitetaan:

- 1) vaarallisella aineella kemikaalilain 11 §:ssä määriteltyä vaarallista kemikaalia;
- 2) PCB:llä polykloorattuja bifenyylejä, polykloorattuja terfenyylejä, monometyylitetraklooridifenyylimetaania, monometyylidiklooridifenyylimetaania ja monometyylidibromidifenyylimetaania sekä seosta, jossa on mainittuja aineita yhteensä enemmän kuin 0,005 painoprosenttia; sekä
- 3) raskasmetallilla kaikkia antimoni-, arseeni-, kadmium-, kromi(VI)-, kupari-, lyijy-, elohopea-, nikkeli-, seleeni-, telluuri-, tallium- ja tinayhdisteitä sekä näitä aineita metallisessa muodossa, jos mainitut yhdisteet tai aineet ovat kohdassa 1 tarkoitettuja vaarallisia aineita.

Luettelo koostuu kuusinumeroisilla tunnusnumeroilla varustetuista jätenimikkeistä sekä kaksi- ja nelinumeroisilla tunnusnumeroilla varustetuista nimikeryhmäotsikoista. Yksittäistä jätenimikettä ei pidä tarkastella erillään vastaavasta nimikeryhmäotsikosta. Jäte luokitellaan luettelon mukaisiin jätenimikkeisiin seuraavasti:

- 1) Jätteen alkuperää, lajia ja laatua vastaava kuusinumeroisella tunnusnumerolla varustettu jätenimike, lukuun ottamatta numeroihin 99 päättyviä nimikkeitä, etsitään nimikeryhmistä 01-12 tai 17-20. Tietyt tuotantoyksiköt voivat joutua luokittelemaan toimintansa useisiin eri nimikeryhmiin. Erilliskerätyt pakkausjätteet, mukaan luettuina sekalaiset pakkausjätteet, luokitellaan kuitenkin aina nimikeryhmään 15 01.
- 2) Ellei nimikeryhmistä 01-12 tai 17-20 löydy asianmukaista nimikettä jätteen luokittelemiseksi, tutkitaan nimikeryhmät 13, 14 ja 15.
- 3) Ellei mikään edellä mainittujen nimikeryhmien nimikkeistä sovellu kyseiselle jätteelle, jäte luokitellaan nimikeryhmän 16 mukaisesti.
- 4) Jos jäte ei kuulu myöskään nimikeryhmään 16, käytetään edellä kohdassa 1) tarkoitettussa luettelon osassa olevaa tunnusnumeroa 99 (jätteet, joita ei ole mainittu muualla).

(Luettelo kts. YM:n asetus 1129/2001)

=====

Liite 5

PUHDISTAMOLIETTEEN ANALYSOINTI

(kts. VNp 282/1994, liite 2)

=====

Liite 6

VILJELYMAAN ANALYSOINTI

(kts. VNp 282/1994, liite 3)

Säännösten alustavia perusteluja

1 § Määritelmät.

- [öljyjätteen määritelmä vastaisi öljyjätehuollosta annetun valtioneuvoston päätöksen (101/1997) mukaista määritelmää; määritelmä olisi jätedirektiivin 3 artikla 3 kohdassa säädettyä jäteöljyn määritelmää laajempi kattaen myös öljyiset jätteet.]
- biojätteen määritelmä vastaa sisällöllisesti jätedirektiivin 3 artiklan 4 kohdan mukaista määritelmää; biojätteeksi katsottaisiin esimerkiksi ruokaöljyt ja ravintorasvat; biojätteitä eivät olisi esimerkiksi sako- ja umpikaivoliete eikä kuivakäymäläjäte
- [puhdistamolietteen määritelmä vastaisi sisällöltään puhdistamolietteen maanviljelykäytöstä annetun valtioneuvoston päätöksen (282/1994) mukaista määritelmää]

2 § Jätteen hyödyntämis- ja loppukäsittelytoiminnot.

- säännös annettaisiin jätelain 5 §:n 5 momentin nojalla
- säännöksellä saatettaisiin voimaan jätedirektiivin liitteen I ja II mukaiset luettelot jätteen loppukäsittely- ja hyödyntämistoiminnoista
- luettelot ovat direktiiviin ao. määritelmien mukaan ei-tyhjentyviä luetteloita

3 § Jätteen vaaraominaisuudet

- säännös annettaisiin jätelain 5 §:n 5 momentin nojalla
- säännöksellä saatettaisiin voimaan jätedirektiivin liitteen III mukainen luettelo jätteiden vaaraominaisuuksista sekä jäteluettelosta annetussa komission päätöksessä 2000/532/EY säädetyt jätteiden vaaraominaisuuksien tulkinnassa sovellettavat kriteerit

4 § Jäteluettelo ja vaarallinen jäte

- säännös annettaisiin jätelain 5 §:n 5 momentin nojalla
- säännöksellä vahvistettaisiin luettelo yleisimmistä jätteistä sekä vaarallisista jätteistä
- säännös korvaisi YM:n päätöksen 1129/2001
- jätteiden luokitus olisi vaarallisten jätteiden osalta sitova; siitä voitaisiin yksittäistapauksessa poiketa jätelain 7 §:ssä ja 112 §:ssä säädetyin menettelyin
- säännöksellä (yhdessä em. jätelain säännösten kanssa) saatettaisiin voimaan jätedirektiivin 7 artikla

5 § Kunnan vastuulle kuuluvat yhdyskuntajätteet

- säännös annettaisiin jätelain 32 §:n 4 momentin nojalla
- säännöksessä täsmennettäisiin Tilastokeskuksen toimialaluokituksen ja rakennusluokituksen pohjalta, mikä jäte on jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä tai 3 kohdassa tarkoitettua terveystoimintoihin ja sosiaalipalveluissa ja koulutus-toiminnassa syntyvää jätettä.
- lomakylän määrittely pohjautuisi Tilastokeskuksen toimialaluokitukseen, jonka mukaan lomakylät ovat "majoitusliikkeitä, joissa vieraat pääasiassa majoitetaan usean lomamökin tai loma-asunnon muodostamissa yksiköissä, joissa usein on tarjolla myös muita palveluja, kuten ruokailu-, pyykinpesu- ja virkistyspalveluja sekä informaatiopalveluja; lomamökkejä on oltava vähintään kymmenen kappaletta ja niissä on oltava vähintään 40 vuodepaikkaa" (toimialaluokituksen kohta 55209); tähän ei kuuluisi esimerkiksi yksittäisten lomamökkien vuokraaminen tai maatilamatkailuun liittyvä majoitus; lomakylään kuuluvat mökit olisivat yhden yrityksen omistuksessa.

6 § Poikkeukset jätelain soveltamisesta puolustusvoimissa

- säännös annettaisiin jätelain 4 §:n nojalla

- säännös vastaisi sisällöltään nykyisen jäteasetuksen 2 §:ää

7 § *Jätteen pakkaaminen ja merkitseminen sekä jätteestä annettavat tiedot*

- säännös annettaisiin jätelain 14 §:n nojalla
- säännös vastaisi nykyisen jäteasetuksen 5 §:ää

8 § *Vaarallisen jätteen pakkaaminen*

- säännös annettaisiin jätelain 16 §:n 3 momentin nojalla
- 1 momentin säännös vastaisi sisällöltään ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä annetun valtioneuvoston päätöksen (659/1996) 2 §:ää
- 2 momentissa täsmennettäisiin suhdetta CLP-asetuksen ja vaarallisten aineiden kuljetusta koskeviin vastaaviin vaatimuksiin

9 § *Vaarallisen jätteen merkitseminen*

- säännös annettaisiin jätelain 16 §:n 3 momentin nojalla
- säännös vastaisi nykyisen jäteasetuksen 6 §:n ja valtioneuvoston päätöksen (659/1996) 3 ja 4 §:n mukaisia säännöksiä
- viittaukset kemikaalilakiin ja CLP-asetukseen on vielä tarkistettava ottaen huomioon komissiossa vireillä oleva työ jätedirektiivin liitteen III muuttamiseksi

10 § *Jätteen keräys*

- säännös annettaisiin jätelain 14 §:n nojalla
- vastaavaa säännöstä ei ole nykyisessä jäteasetuksessa; säännös pohjautuu kunnan jätehuoltomääräyksissä nykyisin annettuihin keräystä koskeviin määräyksiin
- jätteastialla tarkoitettaisiin tavanomaisimpien kannellisten jätteastioiden ohella myös kaikkia kunkin jätteen keräykseen soveltuvia keräysvälineitä, kuten kannellisia säiliöitä, maahan upotettavia syväkeräyssäiliöitä ja jätelavoja

11 § *Jätteen kuljetus*

- säännös annettaisiin jätelain 14 §:n nojalla
- säännös vastaisi osin sisällöltään nykyisen jäteasetuksen 7 §:ää
- säännöstä täsmennettäisiin kunnan jätehuoltomääräyksissä nykyisin annettujen kuljetusta koskevien määräysten pohjalta

12 § *Jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan poistaminen käytöstä*

- säännös annettaisiin jätelain 14 §:n nojalla
- säännös vastaisi sisällöltään nykyisen jäteasetuksen 9 §:ää

13 § *Yhdyskuntajäte*

- säännös annettaisiin jätelain 8 §:n 3 momentin, 14 §:n ja 15 §:n 2 momentin nojalla
- säännös perustuisi jätedirektiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädettyyn erilliskeräysvelvollisuuteen sekä 2 a -kohdassa säädettyyn kierrätystavoitteeseen
- erilliskeräysvaatimus kohdistuisi sekä kunnan, tuottajan että jätteen haltijan vastuulle kuuluvaan yhdyskuntajätteeseen; vastaavia määräyksiä on tähän mennessä annettu kuntien jätehuoltomääräyksissä
- erilliskeräysvelvollisuus rajautuisi tilanteisiin, joissa erilliskeräys on perusteltua jätelain 8 §:ssä säädetyn etusijajärjestyksen noudattamiseksi tai jos se on lain 13 ja 15 §:n mukaisesti tarpeen jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi tai jätteestä aiheutuvan terveys- ja ympäristöhaitan ehkäisemiseksi

- kunnan velvollisuus erilliskeräyksen järjestämiseen koskisi vain sitä osaa jätelain 32 §:ssä tarkoitetuissa toiminnoissa syntyvistä jätteistä, jonka erilliskeräystä tuottajavastuun piiriin kuuluvien tuotteiden tuottaja ei järjestä
- yhdyskuntajätteen kierrätystavoite vastaisi valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa vuodelle 2016 asetettua tavoitetta; tavoite olisi kaikkia yhdyskuntajätteen jätehuollon toimijoita koskeva ei-sitova tavoite; noin 36 prosenttia yhdyskuntajätteestä kierrätettiin Suomessa vuonna 2009
- kierrätystavoitteiden saavuttaminen on sekä kuntien että elinkeinotoiminnan vastuulla; elinkeinotoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte on yleensä laadukkaampaa ja kierrätettävää kuin asumisessa syntyvä jäte

14 § *Öljyjäte*

- säännös annettaisiin jätelain 8 §:n 3 momentin, 14 §:n , 15 §:n 2 momentin ja 17 §:n 2 momentin nojalla
- nykyiseen valtioneuvoston päätökseen 101/1997 sisältyvä kielto öljyjätteen polttamiseen alle 5 MW:n kattilalaitoksissa sisällytettäisiin jätteen polttamista koskevaan valtioneuvoston asetukseen

15 § *Puhdistamoliete*

- säännös annettaisiin jätelain 9 §:n 3 momentin nojalla
- säännökseen koottaisiin valtioneuvoston päätöksen 282/1994 sellaiset säännökset, jotka eivät sisälly lannoitevalmistelainsäädäntöön ja jotka ovat tarpeen puhdistamolietteen käyttöä maanviljelyssä koskevan direktiivin (86/278/ETY) täytäntöönpanemiseksi
- säännöksen suhdetta lannoitevalmistelainsäädäntöön ja mahdollisuuksia siirtää sääntelyä lannoitevalmistelainsäädäntöön selvitetään vielä yksityiskohtaisesti yhteistyössä MMM:n kanssa

16 § *Asbestijäte*

- säännös annettaisiin jätelain 15 §:n 2 momentin ja 14 §:n nojalla
- säännös olisi uusi. Nykyisin asbestijätteen jätehuollosta määrätään kuntien jätehuoltomääräyksissä
- säännöksen tarvetta ja muotoilua sekä sen suhdetta työturvallisuuslain nojalla annettuihin säännöksiin selvitetään vielä yksityiskohtaisesti yhteistyössä ao. viranomaisten kanssa

17 – 19 § *(kirjanpitoa koskevat vaatimukset)*

- säännös annettaisiin jätelain 119 §:n 1 momentin nojalla
- säännöksellä täsmennettäisiin toiminnanharjoittajatyypeittäin jätelain 102 §:ssä säädettyjä vaatimuksia siitä, mistä tiedoista toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa
- [puhdistamolietettä koskevaan 2 momentin säännökseen koottaisiin valtioneuvoston päätöksen 282/1994 sellaiset kirjanpitoa koskevat säännökset, jotka eivät sisälly lannoitevalmistelainsäädäntöön ja jotka ovat tarpeen puhdistamolietteen käyttöä maanviljelyssä koskevan direktiivin (86/278/ETY) täytäntöönpanemiseksi]

20 § *Siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot*

- säännös annettaisiin jätelain 121 §:n 1 momentin nojalla
- säännös vastaisi sisällöltään valtioneuvoston päätöksen 659/1997 1 §:ssä säädettyjä vaatimuksia

- 21 §. *Jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelma*
- säännös annettaisiin jätelain 120 §:n 3 momentin nojalla
 - säännöksellä täsmennettäisiin laissa säädettyjä vaatimuksia seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaan sisällytettävistä tiedoista
- 22 §. *Toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin tehtävä hakemus*
- säännös annettaisiin jätelain 94 §:n 3 momentin nojalla
 - säännös vastaisi pääosin sisällöltään nykyisen jäteasetuksen 13 §:ää
- 23 §. *Jätehuoltorekisteriin merkitsemistä koskeva ilmoitus*
- säännös annettaisiin jätelain 100 §:n 2 momentin nojalla
 - säännös olisi uusi ja sillä täsmennettäisiin jätelain 100 §:ssä säädetyn ilmoituksen sisältövaatimuksia
- 24 §. *Jätteen hyödyntämislaitoksen ennakkohyväksyntää koskevan hakemuksen sisältö*
- säännös annettaisiin jätelain 114 §:n 4 momentin nojalla
 - säännös olisi uusi ja sillä täsmennettäisiin jätelain 114 §:ssä säädetyn ennakkohyväksyntää koskevan hakemuksen sisältövaatimuksia
 - säännös vastaisi EU:n jätteesiirtoasetuksen 14 artiklassa säädettyjä vaatimuksia
- 25 §. *Suomen ympäristökeskuksen tehtävät*
- säännös pohjautuisi nykyisen jäteasetuksen 17 §:n 1 momentin säännökseen.
 - SYKEN tehtävistä säädetään jätelain 22, 25 ja 142 §:ssä
- 26 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävät*
- säännös pohjautuisi nykyisen jäteasetuksen 17 §:n 2 momentin säännökseen
 - ELYn tehtävistä säädetään muun muassa jätelain 22, 24, 75, 94 ja 142 §:ssä
- 27 §. *Asiantuntijaviranomaiset ja –laitokset*
- säännös annettaisiin jätelain 27 §:n nojalla
 - säännös vastaisi pääosin sisällöltään nykyisen jäteasetuksen 18 §:ää
- 28 §. *Valtakunnalliseen jätesuunnitelman sisältö*
- säännös annettaisiin jätelain 90 §:n nojalla
 - säännöksellä pantaisiin täytäntöön jätedirektiivin 28 ja 29 artiklassa säädetyt vaatimukset
 - pakkauksia koskeva suunnitelmavelvollisuus perustuu pakkauksista ja pakkausjätteistä annettuun direktiiviin 94/62/EY
- 29 §. *Alueellisen jätesuunnitelman sisältö*
- säännös annettaisiin jätelain 90 §:n nojalla
 - säännöksellä pantaisiin osin täytäntöön jätedirektiivin 28 ja 29 artiklassa säädetyt vaatimuksia kuitenkin niin, että vaatimuksissa painotettaisiin alueellisesti keskeisiä näkökohtia
- 30 §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännökset*
- asetus tulisi voimaan samanaikaisesti jätelain kanssa
 - asetuksella korvattaisiin viisi nykyisin voimassa olevaa jätelain nojalla annettua asetusta tai päätöstä

- nykyisen jäteasetuksen jätehuoltotöitä koskevat 4 luvun säännökset jäisivät edelleen voimaan, yhdessä nykyisen jätelain 35 §:n kanssa; valtion jätehuoltotöitä koskevat säännökset on tarkoitus uudistaa lähiaikoina erikseen

Liite 1. Hyödyntämistoimet

- liite vastaisi sisällöltään jätedirektiiviin liitettä II ja nykyisen jäteasetuksen liitettä 5.
- liitteen alaviitteeseen 1 ei sisällytettäisi jätedirektiivin liitteen II vastaavassa alaviitteessä olevaa lievennettyä energiatehokkuusvaatimusta (0,60) niiden laitosten osalta, jotka ovat toiminnassa ja ovat saaneet luvan ennen 1 päivää tammikuuta 2009; Suomessa toimivat polttolaitokset täyttävät uusia laitoksia koskevan energiatehokkuusvaatimuksen (0,65) eikä tarvetta lievennettyyn vaatimukseen näin ollen ole

Liite 2. Loppukäsittelytoimet

- liite vastaisi sisällöltään jätedirektiiviin liitettä I ja nykyisen jäteasetuksen liitettä 6

Liite 3. Jätteen vaaraominaisuudet ja vaaraominaisuuksien tulkinnessa sovellettavat raja-arvot

- liite 3 a vastaisi sisällöltään jätedirektiivin liitettä III; sanamuodot ovat yhdenmukaiset nykyisen jäteasetuksen 1128/2001 mukaisten määrittelyjen kanssa; vaaraominaisuuksien muotoiluja on vielä harkittava ottaen huomioon jätedirektiivin liitteessä III sekä kemikaalilain nojalla annetuissa ja CLP-asetuksessa käytetyt sanamuodot; lisäksi on otettava huomioon komissiossa vireillä oleva työ jätedirektiivin liitteen III muuttamiseksi
- nykyiseen jäteasetuksen liitteeseen 4 A verrattuna uutena ominaisuutena luetteloon lisätäisiin H13 Herkistävä; nykyisen jäteasetuksen H13-ominaisuus muuttuisi H15:ksi
- liite 3 b olisi yhdenmukainen nykyisen asetuksen liitteen 4 B kanssa
- vaaraominaisuuksia koskevan liitteen uudistus on parhaillaan vireillä komission alaisessa komitologiakomiteassa; komitologiamenettelyssä hyväksytyvät muutokset saatetaan voimaan tätä liitettä muuttamalla; muutokset eivät todennäköisesti ehdi tulla hyväksytyiksi ennen jätelain ja –asetuksen voimaantuloa

Liite 4. Yleisimpien jätteiden sekä vaarallisten jätteiden luettelo (jäteluettelo)

- liite korvaisi YM:n asetuksen 1129/2001 mukaisen luettelon. Luettelo pohjautuu komission päätökseen 2000/532/EY
- luettelon uudistustyö on parhaillaan vireillä komission alaisessa komitologiakomiteassa; komitologiamenettelyssä hyväksytyvät muutokset saatetaan voimaan tätä liitettä muuttamalla; muutokset eivät ehdi tulla hyväksytyiksi ennen jätelain ja –asetuksen voimaantuloa

Liite 5. Puhdistamolietteet analysointi

- liite korvaisi puhdistamolietteen käyttöä maanviljelyksessä koskevan VNp:n 282/1994 liitteen 2

Liite 6. Viljelymaan analysointi

- liite korvaisi puhdistamolietteen käyttöä maanviljelyksessä koskevan VNp:n 282/1994 liitteen 3

ARVIO TUOTTAJAVASTUUTA KOSKEVIEN SÄÄDÖSTEN MUUTOSTARPEISTA

Tässä muistiossa tarkastellaan tuottajavastuuta koskevien asetusten muutostarpeita. Tarkasteltavat säädökset ovat:

- valtioneuvoston päätös käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä (1246/1995),
- valtioneuvoston päätös pakkauksista ja pakkausjätteistä (962/1997),
- valtioneuvoston päätös keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä (883/1998);
- valtioneuvoston asetus romuajoneuvoista (581/2004),
- valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (852/2004)
- valtioneuvoston asetus paristoista ja akuista (422/2008)
- valtioneuvoston asetus eräiden vaarallisten aineiden käyttämisestä ajoneuvoissa (572/2003)
- valtioneuvoston asetus eräiden vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (853/2004)
- [ympäristöministeriön päätös eräistä poikkeuksista pakkausten raskasmetallipitoisuuksia koskeviin raja-arvoihin (273/2000) – lakannut olemasta voimassa 10.2.2009 ja korvautunut komission asetuksella 2009/292/EY].

Yleisiä, kaikkia tuottajavastuualoja koskevia muutostarpeita:

- Korvataan nykyiset asetukset ja päätökset kokonaan uusilla valtioneuvoston asetuksilla
 - o Tehdään tarvittavat muutokset asetusten ja päätösten mukauttamiseksi uuden jätelain terminologiaan ja säännöksiin sekä muun muassa perustuslain ja jätedirektiivin vaatimuksiin
 - o Poistetaan mahdollinen tavoite/tarkoitussykälä päällekkäisenä jätelain tarkoitussykälän kanssa; tarvittaessa siirretään siinä oleva asia (esim. soveltamisalaan liittyvä) asetuksen muihin asianomaisiin pykäliin.
 - o Lisätään asetuksiin tarpeen mukaan pykälä soveltamisalasta
 - o Muutetaan viittaukset ympäristökeskuksiin ja ympäristölupavirastoihin viittauksiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin tai aluehallintovirastoon.
 - o Toteutetaan muut tekniset muutokset ja arvioidaan uudelleen asetusten nimet ja pykälien otsikot.
- Lisätään säännöksiin tuottajien järjestämien vastaanottopaikkojen vähimmäismäärää koskeva vaatimus, ellei tällaisen vaatimuksen asettamista pidetä tarpeettomana.
- Täsmennetään asetuksissa säädettyjä erilliskeräystä sekä kierrätystä ja muuta hyödyntämistä koskevia määrällisiä tavoitteita niiden velvoittavuuden osalta:
 - o Pääperiaate on, että asetuksessa säädetään tuottajiin kohdennettuja erilliskeräys-, kierrätys- tai hyödyntämisvaatimuksia.
 - o Tarpeen mukaan voidaan harkita myös yleisten, ei keneenkään kohdennettujen "tavoitteiden" kirjaamista asetuksiin. Esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun direktiivin mukaista keräysvaatimusta, joka on määritelty kerättyinä kiloina/asukas/vuosi, ei voi sellaisenaan kohdentaa sitovana vaatimuksena yksittäiseen tuottajaan.

- Jätteitä koskevaan tiedonkeruuseen ja tilastointiin liittyviä epävarmuuksia ja ongelmia selvitetään tarkemmin asetusten jatkovalmistelun yhteydessä. Erityisesti kehitetään jätteiden keräys-, kierrätys- ja hyödyntämismenetelmien laskentamenetelmiä eri tuoteryhmille laskennan luotettavuuden varmistamiseksi. Kiinnitetään huomiota ilmoitusmenettelyihin (kattavuus ja päällekkäisten tietojen karsiminen). Eri jätelajien keräys-, kierrätys- ja hyödyntämismenetelmien laskentamenetelmien luotettavuus on varmistettu.
- Etusijajärjestyksen täytäntöönpanoon liittyvät asetusten säännökset arvioidaan uudelleen
 - o Lain kanssa päällekkäinen (informatiivinen) sääntely poistetaan
 - o Asetuksiin kirjataan vain etusijajärjestyksen täsmennykset (esim. määrälliset vaatimukset tai jätelajeittainen erityiskäsittely).
- Valvonnan tehostamiseksi selvitetään mahdollisuuksia aikaistaa seurantatietojen antamisajankohtia eräillä tuottajavastuualoilla. Tarkoituksena olisi saada seurantatiedot käsiteltyä viranomaisessa mahdollisimman aikaisin siten, että havaittuihin epäkohtiin voidaan puuttua aikaisempaa varhaisemmassa vaiheessa.
- Täsmennetään tuottajarekisteriin tehtävän hakemuksen sisältöä; uusina tietoina edellytetään
 - o Jäljennös kauppa- tai yhdistysrekisteriotteesta
 - o Selvitys tuottajan harjoittamasta toiminnasta
 - o Tuottajayhteisöiltä jätelain 64 §:n mukainen selvitys toiminnan turvaamisesta: edellisen tilikauden vahvistettu tilinpäätös, alkaneen tilikauden toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä tarvittaessa pyynnöstä tilinpäätöksen tai välitilinpäätös tms.
- Harkitaan vaarallisten aineiden rajoittamista tuotteissa koskeviin valtioneuvoston päätöksiin 572/2003 ja 853/2004 sisältyvien tarpeellisten säännösten yhdistämistä romuajoneuvoja ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskeviin asetuksiin. Harkitaan rajoitusten ja niihin säädettävien poikkeusten esittämistä liitteiden sijasta pelkällä asetuksessa olevalla viittauksella vastaavaan EU-säädökseen.

Tuottajavastuualakohtaisia täsmennys- ja muutostarpeita

1. VNp käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä (1246/1995)

Hyödyntämisvelvollisuus

Voimassa olevan asetuksen tavoitteena on, että asetuksessa tarkoitetuista vuosittain käytöstä poistetuista renkaista hyödynnetään 90 prosenttia vuoteen 2000 mennessä. Vuonna 2009 markkinoille toimitettiin n. 39 000 tonnia renkaita. Käytöstä poistettujen renkaiden keräysasteeksi on arvioitu 120 % ja hyödyntämisasteeksi 145 % suhteutettuna arvioituun käytöstä poistettujen renkaiden määrään (n. 35 500 t).¹¹ Käytöstä poistettujen renkaiden määrä arvioidaan käytännössä seuraavasti: (markkinoille toimitetut uudet renkaat + ulkomailta tuodut pinnoitetut renkaat + kotimaassa pinnoitetut tuontirungot) – renkaiden kuluma, joka on noin 15 % renkaan painosta.

Ehdotus: Muutetaan hyödyntämistavoite tuottajaan kohdistetuksi hyödyntämisvelvollisuudeksi. Tuottajan olisi järjestettävä käytöstä poistettujen renkaiden vastaanotto ja käsittely siten, että renkaista hyödynnetään x prosenttia (nykyisin 90 prosenttia) suhteessa tuottajan edellisenä vuonna markkinoille saattamien renkaiden määrään. Täsmennetään hyödyntämisasteen laskentatapaa. Laskentamenetelmän varmistuttua arvioidaan tarvetta hyödyntämisvelvollisuuden tarkistamiseen.

Vastaanottovaatimus

Nykyinen renkaiden vastaanottoaikojen verkosto muodostuu käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti tuottajien sopimista renkaiden jälleenmyyjien vastaanottopisteistä, joita on noin 1900 sekä tuottajien järjestämästä noin 100 muusta kaikille avoimesta vastaanottopisteestä sekä noin 300 yrityssovituksesta, jotka yhdessä kattavat koko maan.

Ehdotus: Säädetään tuottajan järjestämien vastaanottoaikojen vähimmäismäärästä siten, että vaatimus käytännössä johtaisi seuraavanlaiseen vastaanottoaikojen verkostoon:

- Koko maassa olisi vähintään 300 tuottajan järjestämää kiinteää, alueellista vastaanottoaikoja käytöstä poistetuille renkailla.
- Tuottajan olisi täydennettävä alueellisten vastaanottoaikojen verkostoaan liikkuvalla keräyksellä, hakupalvelulla tai muulla vastaavalla tavalla siten, että palvelu ulottuisi jokaiseen kuntaan.

Muut muutostarpeet

- 2 §: Säilytetään renkaan määritelmä ja täsmennetään sitä tarvittaessa. Harkitaan renkaan määritelmän laajentamista kumitelohin, joita käytetään renkaiden sijasta esimerkiksi työkoneissa. Nämä päättyvät tälläkin hetkellä suurelta osin (18-22 t/v) tuottajayhteisöjen hyödynnettäväksi. Kumisten telojen rinnastaminen renkaaseen toisi arviolta noin 20 uutta tuottajaa tuottajavastuun piiriin. Samalla selvitetään tarvetta muuttaa lain vastaavaa säännöstä.

¹¹ tarkasteltava vielä syitä näin suuriin keräys- ja hyödyntämisasteisiin

Harkitaan täsmennystä siitä, mitkä renkaat eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan. Näitä olisivat esimerkiksi polkupyörän, moottoroidun rollaattorin, kottikärryjen ja työnnettävien ruohonleikkurien renkaat.

- 4 §: Poistetaan hyödyntämistä ja käsittelyä koskevat vaatimukset, koska samat asiat on jo ilmaistu jätelain mukaisessa etusijajärjestyksessä. Säilytetään hyödyntämättömien renkaiden varastointia koskeva vaatimus.

2. VNP keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä (883/1998)

Hyödyntämisvelvollisuus

Voimassa olevan valtioneuvoston päätöksen tavoitteena on, että keräyspaperista otetaan talteen ja hyödynnetään vuonna 2000 vähintään 70 prosenttia ja vuonna 2005 vähintään 75 prosenttia Suomessa myytävien ja kulutettavien päätöksessä tarkoitettujen paperituotteiden määrästä ja että talteen otettu keräyspaperi hyödynnetään ensisijaisesti aineena. Kotimaassa talteen otetun sekä aineena ja energiana hyödynnetyn keräyspaperin määrä sekä talteenoton ja hyödyntämisen osuus on laskettava ja ilmoitettava valvontaviranomaiselle valtioneuvoston päätöksen liitteenä olevan laskentakaavan mukaisesti.

Vuonna 2009 keräyspaperin talteenottoaste oli 108 % ja hyödyntämisaste 118 % (vastaavat luvut vuodelta 2008 72,9 % ja 82,5 %). Tiedonkeruuseen ja tilastointiin liittyviä ongelmia ja kehittämistarpeita on tarkasteltu Aalto-yliopiston selvityksessä "Kierrätys- ja hyödyntämisasteiden määrittäminen kuitu-, muovi-, lasi- ja metallipakkauksille sekä keräyspaperille"¹². Selvityksessä on myös esitetty keräyspaperin talteenotto- ja hyödyntämisasteet vuosina 2002–2009.

Ehdotus: Muutetaan nykyinen talteenotto- ja hyödyntämistavoite tuottajaan kohdistetuksi [erilliskeräys- ja] kierrätysvelvollisuudeksi. Tuottajan olisi järjestettävä käytöstä poistettujen paperituotteiden vastaanotto ja käsittely siten, että paperituotteista kierrätetään x prosenttia (nykyisin 75 prosenttia) suhteessa tuottajan edellisenä vuonna kotimaan markkinoille saattamien paperituotteiden määrään.

Täsmennetään päätöksen liitteessä säädettyä keräyspaperin talteenotto- ja hyödyntämis/kierrätysasteen laskentatapaa Aalto-yliopiston selvityksen pohjalta. Kehitetään laskentatapaa tuottajayhteisöjen, Tilastokeskuksen ja Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja ympäristöministeriön yhteistyönä. Laskentamenetelmän varmistuttua arvioidaan tarvetta kierrätysvelvollisuuden tiukentamiseen.

Vastaanottovaatimus

Paperin keräysverkosto perustuu valtioneuvoston päätöksessä säädettyyn tuottajan järjestämään kiinteistökohtaiseen keräykseen sekä sitä täydentäviin alueellisiin vastaanottopisteisiin, joita on yli 9000. Keräys kattaa käytännössä koko maan.

Ehdotus: Laajan kiinteistöittäisen keräyksen vuoksi ei ole tarvetta säätää alueellisten vastaanottoaikkojen määrästä. Pientalo- ja haja-asutusalueilla keräyspaperin alueellinen vastaanotto järjestettäisiin siten kuin jätelain 49 §:ssä säädetään.

¹² loppuraportti 31.10.2010, kts. www.ymparisto.fi/jatelainuudistus, suora linkki <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=122200&lan=fi>

Muut muutostarpeet

- 8 § (toiminnasta tiedottaminen): muutetaan säännös jätelain 51 §:n mukainen tiedottamisvelvollisuus huomioon ottaen

3. VNa romuajoneuvoista (581/2004) ja VNa eräiden vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa (572/2003)

Hyödyntämisvelvollisuus

Voimassa olevan asetuksen mukaan tuottajan on, tarvittaessa yhteistyössä muiden taloudellisten toimijoiden kanssa, huolehdittava siitä, että

- 1) [1 päivään tammikuuta 2006 mennessä] romuajoneuvoista käytetään uudelleen tai hyödynnetään vuodessa yhteensä vähintään 85 prosenttia sekä käytetään uudelleen tai kierrätetään vuodessa yhteensä vähintään 80 prosenttia;
- 2) 1 päivään tammikuuta 2015 mennessä romuajoneuvoista käytetään uudelleen tai hyödynnetään vuodessa yhteensä vähintään 95 prosenttia sekä käytetään uudelleen tai kierrätetään vuodessa yhteensä vähintään 85 prosenttia.

Vuonna 2009 ajoneuvojen uudelleenkäyttö- ja kierrätysaste oli 81 prosenttia ja uudelleenkäyttö- ja hyödyntämisaste oli 82 prosenttia kerätystä määrästä. Uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämisasteet perustuvat tuottajayhteisön tekemään romutuskokeeseen, joka uusitaan noin kolmen vuoden välein. Romutuskokeessa eri osat ja materiaali- ja osajakeet punnitaan ja niiden hyöty- tai muu käyttö selvitetään. Saatuja tuloksia sovelletaan koko romuajoneuvomäärään laskettaessa vuosittaisia uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämisasteita.

Romutustodistuksia kirjoitettiin vuonna 2009 yhteensä noin 43 000 kpl. Arvioitu todellinen romuajoneuvojen määrä on yli 100 000 kpl vuodessa, eli yli puolet romuajoneuvoista kulkeutuu muualle kuin tuottajien keräykseen, eikä niistä kirjoiteta romutustodistusta.

Ehdotus: Muutetaan nykyiset uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämistavoitteet vastaaviksi velvollisuuksiksi. Selvitetään yhteistyössä asianomaisten viranomaisten ja alan toimijoiden kanssa mahdollisuuksia tehostaa romutustodistuksen antamiseen liittyviä menettelyjä sen varmistamiseksi, että romuajoneuvot päätyisivät nykyistä paremmin ehdotetun jätelain 58 §:n mukaisesti tuottajan lukuun toimivalle kerääjälle tai käsittelijälle.

Vastaanottovaatimus

Nykyinen romuajoneuvojen vastaanottoverkosto käsittää noin 240 tuottajien järjestämää kiinteää vastaanottoa paikkaa sekä suunnilleen saman verran katsastusasemien asiointipisteitä, joista voi tilata noudon romuajoneuville. Lisäksi harvaan asutuilla seuduilla järjestetään liikkuvaa keräystä.

Ehdotus: Säädetään tuottajan järjestämien vastaanottoa paikkojen vähimmäismäärästä siten, että vaatimus käytännössä johtaisi seuraavanlaiseen vastaanottoa paikkojen verkostoon:

- Koko maassa olisi vähintään 200 tuottajan järjestämää kiinteää, alueellista vastaanottoa paikkaa romuajoneuvoille ja niiden osille.
- Tuottajan olisi täydennettävä alueellisten vastaanottoa paikkojen verkostoaan liikkuvalla keräyksellä, hakupalvelulla tai muulla vastaavalla tavalla siten, että palvelu ulottuisi jokaiseen kuntaan.

Muut muutostarpeet

- VNA 572/2003 7 §: yksilöidään säännösten noudattamista valvova viranomainen (huom. vaatinee jätelain muuttamista)

4. VNa sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (852/2004) ja VNa vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (853/2004)

Tehdään tässä vaiheessa vain uudesta jätelaista johtuvat välttämättömät muutokset. Perusteellinen asetusten uudelleenarviointi ajoitetaan uudistettavan sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun direktiivin (ns. WEEE-direktiivi) ja vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun direktiivin (ns. RoHS-direktiivi) täytäntöönpanon yhteyteen. WEEE-direktiivin uudistus on vireillä EU:ssa ja sen arvioidaan tulevan voimaan 1-2 vuoden kuluttua. RoHS-direktiivin muutos tulee voimaan vuoden 2011 aikana. Jäsenmaiden on pantava uudistetut direktiivit täytäntöön 1,5 – 2 vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta.

Hyödyntämisvelvollisuus

Voimassa olevan asetuksen mukaan tuottajan on huolehdittava siitä, että [31 päivään joulukuuta 2006 mennessä] kotitalouden sähkö- ja elektroniikkalaiteromua (SE-romua) kerätään keskimäärin vähintään neljä kilogrammaa asukasta kohden vuodessa ja että kerätyn SE-romun keskimääräisestä laitekohtaisesta painosta hyödynnetään 80 % (suuret kodinkoneet, automaattit), 75 % (tieto- ja teletekniset laitteet, kuluttajaelektronikka), 70 % (pienet kodinkoneet, valaistuslaitteet, työkalut ym). Vastaavat uudelleenkäyttö- ja kierrätysvelvoitteet em. tuoteryhmille ovat 75 %, 65 % ja 50 % kerätystä määrästä.

Vuonna 2008 SE-romun keräysaste oli noin 36 % suhteutettuna markkinoille saatettujen laitteiden määrään. Kotitalouksista SE-romua kerättiin yhteensä noin 46 000 tonnia (noin 9 kg/as/v). Kerätystä määrästä toimitettiin uudelleen käytettäväksi noin 4 % ja kierrätettäväksi noin 91 %.

Ehdotus: SE-romun keräys-, uudelleenkäyttö- ja kierrätysvelvollisuuksien muutostarpeet arvioidaan uuden WEEE-direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä. Nykyisen direktiiviluonnoksen mukaan esimerkiksi asukasta kohti asetetun kotitalouksien SE-romun keräystavoitteen (4 kg/as/v) sijasta tuottajien olisi vuonna 2016 kerättävä vähintään 65 % kotitalouksien sähkö- ja elektroniikkalaitteista suhteutettuna kolmen edellisen vuoden aikana markkinoille saatettujen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden määrän vuotuisen keskiarvoon.

Vastaanottovaatimus

Tuottajien ja tuottajayhteisöjen hyväksymispäätöksissä valvontaviranomainen on nykyisin käytännössä edellyttänyt, että koko maahan on järjestettävä vähintään 340 kiinteää, alueellista vastaanottopaikkaa. Vastaanottopalvelu on ulotettava jokaiseen kuntaan, mutta kaikissa kunnissa ei tarvitse olla kiinteää vastaanottopaikkaa. Tällä hetkellä SE-romulle on yli 450 tuottajien järjestämää vastaanottopaikkaa noin 240 kunnassa.

Uudessa jätelaissa esitetään SE-romun osalta jakelijan vastaanottovastuun laajentamista siten, että jakelijan tulee järjestää myynnin yhteydessä tuleville kotitalouksien SE-romulle vastaan-

ottopaikka myyntipisteessä tai muussa vastaanottopaikassa, joka on yhtä helposti laitteen haltijan saavutettavissa. Tämä laajentanee nykyistä vastaanottoverkkoa moninkertaiseksi.

Ehdotus: Säädetään tuottajan järjestämien vastaanottoaikkojen vähimmäismäärästä siten, että vaatimus käytännössä johtaisi seuraavanlaiseen vastaanottoaikkojen verkostoon:

- Koko maassa olisi vähintään 350 tuottajan järjestämää kiinteää, alueellista vastaanottoaikkoa kotitalouksien SE-romulle.
- Tuottajan olisi täydennettävä alueellisten vastaanottoaikkojen verkostoaan liikkuvalla keräyksellä, hakupalvelulla tai muulla vastaavalla tavalla siten, että palvelu ulottuisi jokaiseen kuntaan.
- Edellä tarkoitetuissa vastaanottoaikkoissa tuottaja ei olisi velvollinen ottamaan vastaan sähkö- ja elektroniikkalaitteita, jotka on tarkoitettu vain ammattikäyttöön. Yritykset sopisivat tällaisen SE-romun keräysjärjestelyistä suoraan tuottajan kanssa.

5. VNp pakkauksista ja pakkausjätteistä (962/1997)

Hyödyntämisvelvollisuus

Voimassa olevan valtioneuvoston päätöksen 5 §:ssä säädettyjen yleisten tavoitteiden mukaan pakkaajien (tuottajien) on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta

- 1) pakkausjätteitä syntyy vuonna 2008 suhteessa bruttokansantuotteen muutokseen vähintään 5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2001;
- 2) kaikista käytetyistä pakkauksista käytetään vuodessa uudelleen ja kaikesta pakkausjätteestä kierrätetään tai hyödynnetään muulla tavoin yhteensä vähintään 82 prosenttia käytettyjen pakkausten painosta;
- 3) kaikesta pakkausjätteestä hyödynnetään tai poltetaan energia talteen ottaen jätteenpolttolaitoksessa vähintään 61 prosenttia pakkausjätteiden painosta;
- 4) kaikesta pakkausjätteestä kierrätetään vähintään 42 prosenttia ja 31 päivään joulukuuta 2008 mennessä vähintään 55 prosenttia ja enintään 80 prosenttia pakkausjätteiden painosta.

Valtioneuvoston päätöksen 4 §:ssä säädetään materiaaliokohtaisista kierrätysvaatimuksista sekä 6 §:ssä näitä tiukemmista materiaaliokohtaisista kierrätys- ja hyödyntämistavoitteista vuodelle 2008. Jälkimmäisten mukaan pakkaajan on huolehdittava markkinoille saattamiensa pakkausten osalta siitä, että:

- 1) kuitupakkausten jätteistä hyödynnetään vähintään 75 prosenttia ja kierrätetään vähintään 60 prosenttia pakkausjätteiden painosta;
- 2) lasipakkausten jätteistä kierrätetään vähintään 60 prosenttia pakkausjätteiden painosta;
- 3) metallipakkausten jätteistä kierrätetään vähintään 50 prosenttia pakkausjätteiden painosta;
- 4) muovipakkausten jätteistä kierrätetään vähintään 22,5 prosenttia pakkausjätteiden painosta;
- 5) puupakkausista kierrätetään vähintään 15 prosenttia pakkausjätteiden painosta.

Pakkausjätteistä koottujen tietojen mukaan vuonna 2008 hyödynnettiin noin 90 % syntyneestä pakkausjätteestä. Kierrätyksen osuus oli 57 %. Pakkausten uudelleenkäyttöaste oli noin 70 % suhteutettuna pakkausten kokonaiskäyttöön.

Eri pakkauslajien kierrätys- ja hyödyntämisaasteet vuonna 2008 olivat:

	<i>Kierrätys (%)</i>	<i>Hyödyntäminen (%)</i>
lasi	80	81
muovi	23	49
kuitu	93	106
metalli	75	75
puu	21	99

Pakkausjätteiden uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämisaasteiden laskentaan ja tilastointiin liittyviä ongelmia ja epävarmuuksia on tarkasteltu edellä kohdassa 2 mainitussa Aalto-yliopiston selvityksessä. Selvityksessä on myös esitetty pakkausjätteen ja eri pakkausmateriaalien uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämisaasteet 2004-2008.

Ehdotus:

- Poistetaan nykyisen asetuksen 4 § vanhentuneena. Muutetaan 5 §:ssä oleva yleinen tavoite tavoitteeksi ja 6 §:ssä olevat materiaaliikohtaiset tavoitteet velvollisuuksiksi. Poistetaan 5 §:ssä oleva säännös, jonka mukaan pakkausjätteestä saisi kierrättää enintään 80 %, sillä tämä ao. direktiivissä jäsenmaalle osoitettu velvollisuus ei sovellu kohdistettavaksi yksittäiseen tuottajaan. Kohdistetaan 6 §:n mukainen velvollisuus vain kierrätykseen (nykyisessä säännöksessä kuitupakkauksille on myös hyödyntämistavoite).
- Selkiytetään pakkausjätteiden uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämisaasteiden laskentamenetelmää ja varmistetaan sen soveltuvuus EU:n komissiolle tehtävään raportointiin. Selvitetään mahdollisuuksia käyttää laskennassa pakkausten kierrätys- ja hyödyntämisaasteiden laskentaan luotua EN-standardia. Laskentamenetelmien varmistuttua arvioidaan tarve tarkistaa säädetyt uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämisaasteet.
- Tilastointiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi ei toistaiseksi ole mahdollista esittää täsmällisiä ehdotuksia tuottajan uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämisaasteiden ja -velvollisuuksien tarkistamiseksi. Tarkoituksena on säätää velvollisuudet ja tavoitteet sellaiselle tasolle, että pakkausjätteen uudelleenkäyttö, kierrätys ja hyödyntäminen tehostuvat jätelaissa säädetyin etusijajärjestyksen mukaisesti.
- Säilytetään asetuksessa nykyisenkaltaisen jätteen synnyn ehkäisyä koskeva määrällinen tavoite (5 § 1 kohta), mutta nimetään se uuden jätelain mukaisesti pakkausjätteen määrän vähentämistä koskeväksi tavoitteeksi ja selvitetään tavoitteen tarkoituksenmukaisinta ilmaisutapaa.

Vastaanottovaatimus

Pakkausten tuottajavastuu perustuu nykyisin ns. osittaiseen tuottajavastuuseen. Sen nojalla tuottajat ovat käytännössä täyttäneet pakkausjätteen uudelleenkäyttöä, kierrätystä ja hyödyntämistä koskevat velvollisuutensa järjestämällä yrityksissä syntyvien pakkausjätteiden vastaanottoa ja hyödyntämistä. Tuottajat eivät ole järjestäneet koko maan kattavaa vastaanotto- paikkojen verkostoa kuluttajapakkauksille. Kuitupakkauksille on noin 1 500 tuottajien järjestämää vastaanottopaikkaa 225 kunnassa. Lasille, metallille ja muoville ei juurikaan ole tuottajien järjestämää vastaanottoa. Kunnat ovat keränneet pienmetallijätettä 246 kunnassa 3 210 paikassa, lasia 246 kunnassa 3 685 paikassa sekä muovia 80 kunnassa 394 paikassa. Pakkausjätteistä asuinkiinteistöillä kerätään kiinteistökohtaisesti yleisimmin keräyskartonkia. Metallin ja lasin kiinteistökohtainen keräys on käytössä muutamissa kunnissa. Pakkausjätteiden kiinteistökohtainen keräys ei yleensä ole tuottajien kustantamaa, vaan kuljetuskustannuksista vastaa kiinteistön haltija. (Pantillisista juomapakkauksista kts. kohta 7)

Ehdotus: Säädetään tuottajan järjestämien vastaanottoaikkojen vähimmäismäärästä siten, että vaatimus tarkoittaisi käytännössä seuraavaa:

- Koko maassa olisi vähintään 2000 tuottajan järjestämää kiinteää, alueellista vastaanottoaika- paikkaa käytöstä poistetuille kuluttajakäyttöön tarkoitetuille lasi-, metalli-, muovi- ja kuitu- pakkauksille. Vastaanottoaikkojen tulisi sijoittua kattavasti koko maahan siten, että pakkausjätteen haltijan matka vastaanottoaikkaan vastaisi normaalia matkaa aluetta palve- levaan päivittäistavarakauppaan tai muuhun vastaavaan kauppaan. Tuottajan järjestämän pakkausjätteen kiinteistöittäisen keräyksen laajuus otettaisiin huomioon alueellisten vastaanottoaikkojen vähimmäismäärän määrittelyssä.
- Selvitetään tarvetta säätää erikseen tuottajan järjestämää vastaanottoa koskevia vaatimuksia sen varmistamiseksi, että pakkausjätettä tuottavalla yrityksellä ja pakkausjätettä keräävällä kunnalla olisi kohtuullisen kuljetusäisyyden päässä mahdollisuus luovuttaa jäte maksutta tuottajan järjestelmään.

Muut muutostarpeet

- 13 § (Pakkausmateriaalin merkinnät): Selvitetään tarvetta täsmentää pakkausten keräyksen, uudelleenkäytön ja hyödyntämisen helpottamiseksi tehtävää pakkausten merkitsemistä koskevaa säännöstä ottaen huomioon pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun direktiivin 94/62/EY 8 artiklan ja tähän liittyvän komission päätöksen 97/129/EY säännökset.
- Selvitetään tarvetta säätää erikseen päätöksen 13–15 §:ssä säädettyjen pakkausmateriaalin merkintää, pakkauksen perusvaatimuksia ja pakkauksen raskasmetallipitoisuutta koskevien säännösten noudattamista valvova viranomaisena (huom. voi vaatia lain muuttamista).
- Selvitetään, mitä muita säännöksiä eri toimijoiden tiedonantovelvollisuuksista mahdollisesti tarvitaan sen varmistamiseksi, että pakkausten määristä ja pakkausten uudelleenkäytöstä, kierrätyksestä ja hyödyntämisestä voidaan raportoida komissiolle ao. direktiivin mukaisesti (vrt esim nykyisen asetuksen 16 §:n 2 mom). Säädetään PIR-ELYn velvollisuudeksi rapor- toida komission päätöksen 97/138/EY mukaiset tiedot komissiolle. Selvitetään tarvetta säätää tarkemmin viranomaisten välisestä työnjaosta tietojen kokoamisessa.
- 20 §: siirretään jätesuunnittelua koskeva säännös jäteasetuksen pykälään valtakunnallisesta jätesuunnitelmasta.
- Sisällytetään tarvittavat säännökset muovisten laatikoiden ja kuormalavojen raskasmetalli- pitoisuuksia koskevan komission päätöksen 2009/292/EY toimeenpanemiseksi (ottaen huomioon kumoutuneen ympäristöministeriön päätöksen 273/2000 säännökset). On tarpeen säätää ainakin tuottajan velvollisuudesta hankkia ja toimittaa valvontaviranomaiselle vuosittain kirjallinen vaatimustenmukaisuusvakuutus ja vuotuinen selvitys siitä, miten komission päätöksessä säädettyjä edellytyksiä on noudatettu.

6. VNa paristoista ja akuista (422/2008)

Hyödyntämisvelvollisuus

Ajoneuvoakkujen sijoittaminen kaatopaikalle on kielletty, joten käytännössä kaikki tällaiset akut on kerättävä erillään muusta jätteestä. Vuonna 2009 ajoneuvoakkujen keräysaste oli 89 % suhteutettuna markkinoille saatettujen akkujen määrään. Noin 80 – 85 % käsittelyyn toimitet- tujen akkujen määrästä kierrätettiin.

Voimassa olevan asetuksen mukaan tuottajan on huolehdittava, että käytetyistä kannettavista paristoista ja akuista kerätään vähintään 25 % vuonna 2012 ja 45 % vuonna 2016. Tuottajan on huolehdittava siitä, että kaikki kerätyt paristot ja akut toimitetaan kierrätettäviksi. Kierrätystehokkuudelle vuonna 2011 asetetut vaatimukset ovat: lyijyparistot ja -akut 65 paino-%, nikkelikadmiumparistot ja -akut 75 paino-% ja muut käytetyt paristot ja akut 50 paino-% kerätyistä määrästä.

Vuonna 2009 kannettavien paristojen ja akkujen keräysaste oli 50 %. Kerätyistä määrästä 53 % kierrätettiin.

Ehdotus: ei tarvetta muutoksiin.

Vastaanottovaatimus

Ajoneuvoakkujen tuottajien ja tuottajayhteisöjen hyväksymispäätöksissä valvontaviranomainen on nykyisin käytännössä edellyttänyt, että koko maahan on järjestettävä vähintään 340 kiinteää, alueellista vastaanottoa paikkaa. Vastaanottopalvelu on ulotettava jokaiseen kuntaan, mutta kaikissa kunnissa ei tarvitse olla kiinteää vastaanottoa paikkaa. Tällä hetkellä ajoneuvoakkuille on noin 1600 tuottajien järjestämää vastaanottoa paikkaa noin 250 kunnassa. Lisäksi useat ajoneuvoakkujen jakelijat ottavat vastaan käytöstä poistettuja akkuja. Jakelijoiden on tällöin otettava akut vastaan maksutta.

Kannettavien akkujen ja paristojen vastaanottovaatimuksista säädetään sekä nykyisessä että ehdotetussa jätelaissa siten, että jakelijan on otettava kannettavat akut ja paristot vastaan ja tuottajan on huolehdittava nouto jakelijalta sekä muu jätehuolto. Koko maassa on nykyisin yhteensä yli jakelijan 12 000 vastaanottoa paikkaa.

Ehdotus: Säädetään tuottajan järjestämien vastaanottoa paikkojen vähimmäismäärästä siten, että vaatimus tarkoittaisi käytännössä seuraavaa:

- Käytöstä poistetuille ajoneuvoparistoille ja -akuille olisi koko maassa oltava vähintään 350 tuottajan järjestämää kiinteää, alueellista vastaanottoa paikkaa. Tuottajan olisi täydennettävä alueellisten vastaanottoa paikkojen verkostoaan liikkuvalla keräyksellä, hakupalvelulla tai muulla vastaavalla tavalla siten, että palvelu ulottuisi jokaiseen kuntaan.
- Vastaanottoa paikkojen vähimmäismäärävaatimus ei koskisi teollisuusakkuja eikä kannettavia paristoja ja akkuja.

Kannettavien paristojen ja akkujen jakelijoiden erilliskeräystä ja vastaanottoa koskeva säännös (6 §) säilyisi asiasisällöltään ennallaan.

7. VNa eräiden juomapakkausten palautusjärjestelmistä (180/2005)

Hyödyntämisvelvollisuus ja vastaanottovaatimus

Voimassa olevan asetuksen mukaan tavoitteena toimivan juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjälle on, että uudelleen käytettävistä juomapakkauksista palautuu uudelleentäytettäväksi vähintään 90 prosenttia, metallisista juomapakkauksista palautuu materiaalina hyödynnettäväksi vähintään 90 prosenttia ja muista kertaalleen täytettävistä juomapakkauksista palautuu materiaalina hyödynnettäväksi vähintään 80 prosenttia. Uuden palautusjärjestelmän ylläpitäjää uudelleen käyttö- tai kierrätystavoite koskee vasta toiminnan aloittamisen jälkeisen kolmannen

täyden kalenterivuoden päätyttyä. Palautusjärjestelmässä mukana olevat tuottajat saavat verovapauden juomapakkauksilleen juomapakkausten valmisteverotuslain (1037/2004) nojalla.

Vuonna 2008 uudelleentäytettävien lasi- ja muovipullojen palautusaste oli 98 %, juomatölkkiä palautusaste 90 % ja kierrätysmuovipullojen palautusaste 74 % (ensimmäinen vuosi markkinoilla). Pantillisille juomapakkauksille oli noin 10 000 palautuspistettä.

Ehdotus: Muutetaan uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet velvollisuudeksi. Ei tarvetta säätää tarkemmin vastaanottovaatimuksista.

Muut muutostarpeet

- Poistetaan 10 §:n tavoitteiden saavuttamista koskeva säännös tarpeettomana: edellä tarkoitettujen uudelleenkäyttö- ja kierrätysvaatimusten saavuttamatta jättämisen seuraamuksena olisi tuottajarekisteriin hyväksymisen peruuttaminen ehdotetun jätelain 107 §:n perusteella. Pirkanmaan ELY voisi peruuttaa palautusjärjestelmän ylläpitäjän hyväksymisen tuottajarekisteriin, jos asetuksen määrällisiä uudelleenkäyttö- tai kierrätysvaatimuksia ei saavuteta kohtuullisessa ajassa eikä niiden saavuttamatta jäämiselle olisi hyväksyttävää syytä (vrt. nykyisen asetuksen 10 §). Jätelaille olisi entistä selkeämpi tulkinnallinen kytkös juomapakkausten valmisteverolain (1037/2004) verottomuuden perusteita koskevaan 6 §:ään, jonka mukaan "toimivaan palautusjärjestelmään" kuuluva juomapakkaus on veroton. "Toimivaksi" on juomapakkausten valmisteverolain lain 3 § 2 kohdassa määritelty palautusjärjestelmä, joka on jätelaisissa tarkoitettulla tavalla huolehtinut juomapakkausten uudelleentäytöstä ja kierrätyksestä. Lisäksi verovelvollisen on lain 7 §:n nojalla tullut osoittaa hyväksymisensä tuottajatiedostoon (tuottajarekisteriin) tehdessään veroilmoitusta. Ympäristöviranomaisilla on puolestaan ollut velvollisuus ilmoittaa verotusta valvovalle Tullihallitukselle tiedostoon (rekisteriin) tehdyistä muutoksista. ELY:n tulisi ilmoittaa poistamisesta Tullihallitukselle, joka puolestaan toteaisi, että juomapakkausten palautusjärjestelmää ei voida pitää juomapakkausten valmisteverolaissa tarkoitettulla tavalla "toimivana palautusjärjestelmänä", minkä johdosta järjestelmän piirissä olevat juomapakkaukset tulisivat verollisiksi. Ehdotetut muutokset selkiyttäisivät sääntelyä ja liittäisivät juomapakkausten verottomuuden nykyistä selvemmin jätelaisissa asetettujen velvoitteiden täyttämiseen.

ARVIO JÄTEALAN ALEMMASTEISTEN SÄÄDÖSTEN MUUTOSTARPEISTA

Tässä muistiossa tarkastellaan jätelain nojalla annettujen asetusten ja päätösten muutostarpeita, lukuun ottamatta jätealaa sääntelevää yleisasetusta sekä liitteessä 1 b käsiteltäviä tuottajavastuuta koskevia asetuksia.

1) Jätteen polttamisesta annettu VNa 362/2003

- tarkistetaan viittaukset jätelakiin ja -asetukseen, VNp:een 101/1997, VNp:een 659/1996, YMa:een 1128/2001, VNa:een 766/2000 ja jätteesiirtoasetukseen
- tehdään tarvittavat terminologiset muutokset
- siirretään nykyisin VNp:een 101/1997 sisältyvä öljyjätteen polttokielto alle 5 MW:n laitoksissa tähän asetukseen
- tehdään teollisuuden päästöistä annettavan direktiivin (IED) jätteenpolttosäännöksistä johtuvat tarpeelliset tarkistukset, kuten jätteen kaasutusta koskevien säännösten täsmennykset

2) Kaatopaikoista annettu VNp 861/1997

- tarkistetaan viittaukset muuhun jätelainsäädäntöön
- tehdään tarvittavat terminologiset muutokset
- tarkistetaan tarpeen mukaan kirjanpitoa koskevia säännöksiä suhteessa uuteen lakiin
- alueellinen ympäristökeskus --> ely
- tarkistetaan avien ja elyjen toimivallan jako eräissä raportointiin ja valvontaan liittyvissä tehtävissä
- tehdään eräitä sisällöllisiä tarkistuksia, kuten biohajoavan jätteen sijoittamisrajoituksiin ja niiden toimeenpanon seurantaan sekä EU:n POPs- ja Hg-asetuksiin liittyviä täsmennyksiä

3) Rakennusjätteistä annettu VNp 295/1997

- tehdään säädöksen kokonaisuudistus sisältövaatimusten täsmentämiseksi ja tiukentamiseksi
- sisällytetään säädökseen jätedirektiivin 11 artiklassa säädetyt rakennusjätteen hyödyntämistavoitteet
- harkitaan esimerkiksi rakennusjätteiden lajitteluvaatimusten täsmentämistä
- uudistustyössä otetaan huomioon muun muassa ympäristöministeriössä meneillään olevan rakentamistoiminnan materiaalitehokkuus –hankkeen selvityksen tulokset

4) Kaivannaisjätteistä annettu VNa 379/2008

- tarkistetaan säädösviittaukset ja tehdään tarvittavat terminologiset muutokset
- siirretään eräät SYKE:lle säädetyt raportointitehtävät Kainuun ely:lle
- tarkistetaan tarpeen mukaan vakuutta koskevat vaatimukset tältä osin uudistetun YSL:n perusteella

5) PCB/PCT-jätteiden käsittelystä annettu VNp 711/1998

- tarkistetaan säädösviittaukset
- tehdään EU:n POPs-asetuksesta johtuvat eräät täsmennykset

6) Jätteiden käytöstä maarakentamisessa annettu VNa 591/2006

- tarkistetaan säädösviittaukset

7) Hammashoidon amalgaamipitoisista jätevesistä ja jätteistä annettu VNp 112/1997

- tarkistetaan säädösviittaukset

8) Ympäristönsuojeluasetus 169/2000

- tehdään tarvittavat terminologiset tarkistukset
- täsmennetään lupahakemuksen sisältövaatimuksia muun ohella materiaalien käytön tehokkuuden huomioon ottamiseksi lupaharkinnassa (vrt. YSL 43 §:ään ehdotettu lisäys)
- täsmennetään tarpeen mukaan vakuuksia koskevia vaatimuksia (vrt. ehdotettu YSL:n 43 b §)

9) YVA-asetus 713/2006

- tehdään tarvittavat terminologiset tarkistukset

10) SOVA-asetus 347/2005

- tarkistetaan säädösviittaukset

11) Otsonikerrosta heikentävistä aineista annettu VNa 262/1998

- tarkistetaan säädösviittaukset

12) Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta annettu VNa 452/2009

- tarkistetaan viittaus SER-asetukseen

13) Öljyjättemaksuina kertyvien varojen käytöstä öljyjätehuoltoon annettu VNp 1191/1997

- tehdään tarvittavat terminologiset muutokset
- alueellinen ympäristökeskus --> ely

14) MMMA lannoitevalmisteista 12/07

- täydennetään puhdistamolietteen käyttöön maanviljelyksessä liittyviä vaatimuksia vastaavan direktiivin täytäntöönpanemiseksi

15) MMMA lannoitevalmisteita koskevan toiminnan harjoittamisesta ja sen valvonnasta 13/07

- täydennetään puhdistamolietteen käyttöön maanviljelyksessä liittyviä vaatimuksia vastaavan direktiivin täytäntöönpanemiseksi

YHTEENVETO NYKYISESTÄ JÄTEALAN LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ JA SIIHEN EHDOTETUISTA MUUTOKSISTA

NYKYINEN LAINSÄÄDÄNTÖ	UUSI LAINSÄÄDÄNTÖ
Perussäädökset	
Jätelaki (1072/1993)	Jätelaki (HE 199/2010)
Jäteasetus (1390/1993)	VNa jätteistä (liite 1a)
Ympäristönsuojelulaki (86/2000)	YSL:n muutos (HE 199/2010)
Ympäristönsuojeluasetus (169/2000)	YSA:n muutos (liite 1 c)
EU:n jätteensiirtoasetus N:o 1013/2006	ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
EU:n jätetilastointiasetus N:o 2150/2002	ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
YMa yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta (1129/2001)	yhdistetään VN-asetukseen jätteistä (liite 1 a)
VNp ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä (659/1996)	
Säädökset jätteen käsittelystä	
VNp kaatopaikoista (861/1997)	uusi VNa (liite 1 c)
VNa jätteen polttamisesta (362/2003)	uusi VNa (liite 1 c)
VNa eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (591/2006)	uusi VNa (liite 1 c)
Jätelajikohtaiset säädökset	
VNp puhdistamolietteen käytöstä maanviljelyssä (282/1994)	yhdistetään VN-asetukseen jätteistä (liite 1 a) ja siirretään puhdistamolietettä koskevaa sääntelyä mahdollisimman paljon lannoitelainsäädännön piiriin
VNp öljyjätehuollosta (101/1997)	
VNp käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä (1246/1995)	uusi VNa (liite 1 b)
VNp hammashoidon amalgaamipitoisista jätevesistä ja jätteistä (112/1997)	uusi VNa (liite 1 c)
VNp rakennusjätteistä (295/1997)	uusi VNa (liite 1 c)
VNp pakkauksista ja pakkausjätteistä (962/1997)	uusi VNa (liite 1 b)
VNp PCB:n ja PCB-laitteistojen käytöstä poistamisesta sekä PCB-jätteen käsittelystä (711/1998)	uusi Vna (liite 1 c)
VNp keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä (883/1998)	uusi VNa (liite 1 b)
VNa romuajoneuvoista (581/2004)	uusi Vna (liite 1 b)
VNa eräiden vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa (572/2003)	harkitaan säädösten yhdistämistä
VNa vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (853/2004)	uusi VNa (liite 1 b) harkitaan säädösten yhdistämistä
VNa sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (852/2004)	
VNa eräiden juomapakkausten palautusjärjestelmistä (180/2005)	uusi VNa (liite 1 b)
VNa kaivannaisjätteistä (379/2008)	uusi VNa (liite 1 c)
VNa paristoista ja akuista (422/2008)	uusi VNa (liite 1 b)
VNa otsonikerrosta heikentävistä aineista (262/1998)	uusi VNa (liite 1 c)
VNa otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta 452/2009	uusi VNa (liite 1 c)

EU:n asetus N:o 1069/2009 eläinperäisistä sivutuotteista	ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
EU:n asetus N:o 850/2004 pysyvistä orgaanisista yhdisteistä (POP)	ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
EU:n asetus N:o 1102/2008 metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisesta varastoinnista	ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
Merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009)	tekninen muutos HE 199/2010; muutoin ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
Muut säädökset	
Terveysturvallisuuslaki (763/1994)	tekninen muutos HE 199/2010; muutoin ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
Jäteverolaki (495/1996)	tekniisiä muutoksia HE 199/2010; muutoin ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen; vrt. HE 159/2010 jäteverolaiksi
Öljyjättemaksulaki (894/1986)	ei muutoksia
VNp öljyjättemaksuina kertyvien varojen käytöstä öljyjätehuoltoon (1191/1997)	tarpeelliset muutokset päätökseen (liite 1 c)
Laki eräiden juomapakkausten valmisteverosta (1037/2004)	tekniisiä muutoksia HE 199/2010; muutoin ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
Lannoitevalmistelaki ja sen nojalla annetut MMM:n asetukset 12/07 ja 13/07	tarpeelliset muutokset puhdistamolietteen maanviljelykäyttöä koskeviin säännöksiin (liite 1 c); muutoin ei sisälly jätelainsäädännön uudistukseen
VNa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006)	tarpeelliset muutokset asetukseen (liite 1 c)
VNa viranomaisten suunnitelmien jaohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (347/2005)	tarpeelliset muutokset asetukseen (liite 1 c)

Ehdotus valtion jätehuoltotoita koskevan sääntelyn kehittämiseksi

Lainsäädännössä ei ole kattavia, yhtenäisiä ja ajantasaisia säännöksiä siitä, miten ja millä edellytyksillä valtio osallistuu jätehuollon järjestämisen rahoittamiseen tilanteissa, joissa vastuuta jätehuoltotoimista ei lain mukaan voida osoittaa kenellekään tai vastuuta on pidettävä yleisten oikeusperiaatteiden mukaan kokonaan tai osittain kohtuuttomana.

Maaperän ja pohjaveden pilaantumista ja pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevat säännökset sisältyvät nykyisin ympäristönsuojelulakiin. Ennen ympäristönsuojelulain voimaantuloa maaperän puhdistamisesta säädettiin jätelaissa. Ympäristönsuojelulain 12 luvussa on säännökset pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuudesta, pilaantumisen vaarasta ilmoittamisesta, pilaantumisen ja puhdistamistarpeen selvittämisestä sekä puhdistamista koskevasta hallintomenettelystä. Säännösten lähtökohtana on maaperän tai pohjaveden pilaantumisen aiheuttajan puhdistamisvastuu. Toissijaisesti maaperän puhdistamisvastuu kuuluu pilaantuneen alueen haltijalle ja pohjaveden osalta sille kiinteistön omistajalle, jonka kiinteistöltä pilaantumien on aiheutunut. Täydentävä vastuu maaperän puhdistamisesta on kunnalla, jos pilaantumisen aiheuttajaa ei voida velvoittaa puhdistamaan maaperää. Ennen 1.1.1994 sattuneisiin niin sanottuihin vanhoihin pilaantumistapauksiin sovelletaan asian käsittelyn ja menettelyn osalta ympäristönsuojelulakia, mutta vastuiden kohdentamisessa sovelletaan edelleen tapahtuma-ajankohdan mukaisesti jätelakia edeltänyttä jätehuoltolakia (673/1978, muutettu laeilla 203/1987 ja 48/1989) tai tätä edeltäneitä säännöksiä.

Valtio voi tukea pilaantuneiden maiden ja vanhojen kaatopaikkojen kunnostamista sekä muuta jätehuoltoa talousarvioon perustuen valtion jätehuoltotyöjärjestelmän kautta. Valtion rahoituksen tarkemmista edellytyksistä säädetään jätelain 35 §:ssä. Sen mukaan jos ympäristössä olevasta jätteestä tai muusta käytöstä poistetusta esineestä tai aineesta aiheutuu jätelain 19 §:ssä tai ympäristönsuojelulain 7 §:ssä tarkoitettu vaara, haitta tai muu seuraus ja tämän ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarpeellisesta työstä tai toimenpiteestä on aiheutunut tai voi aiheutua kunnan jätehuollolle kohtuuttomaksi katsottavat kustannukset, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi, sovittuaan siitä tarvittaessa asianomaisen kunnan kanssa, jätehuoltotyönä valtion talousarvion rajoissa tehdä tai teettää työn tai toimenpiteen taikka osallistua muuten näihin kustannuksiin.

Jäteasetuksen 4 luvussa on säädetty jätehuoltotyöstä sopimisesta ja kustannusten takaisinperinnästä. Jäteasetuksen 15 §:n mukaan jätehuoltotyöstä valtion ja kunnan kesken tehtävässä sopimuksessa on yksilöitävä työn tarkoitus ja toteuttaminen, kustannukset ja niiden jakautuminen, työn valvonta ja valmistuminen, erimielisyyksien ratkaiseminen ja kustannusten mahdollinen takaisinperiminen sekä muut tarpeelliset seikat. Jos sopimusta ei tehdä, kunnalle on varattava tilaisuus esittää näkökantansa jätehuoltotyön tekemisestä. Jäteasetuksen 16 §:n mukaan jätehuoltotyöstä valtiolle aiheutuneet kustannukset on perittävä takaisin siltä, joka jätelain mukaan on velvollinen puhdistamaan alueen. Kustannuksia ei kuitenkaan ole perittävä, jos peri-

minen on kohtuutonta tai jos on todennäköistä, ettei varoja saada perityiksi, taikka jos periminen ei ole asianmukaista muusta näihin rinnastettavasta syystä.

Valtion jätehuoltotyö voi kohdistua pilaantuneen maa-alueen tai vanhan kaatopaikan puhdistamiseen sekä jätteiden poistamiseen tietyistä paikasta. Valtion osallistuminen edellyttää, että aiheuttaja tai kiinteistön haltija ei kykene hoitamaan velvollisuuksiaan ja kyse on tavallista merkittävämmästä pilaantumisesta. Käytännössä kunnostuskohteiden valinnassa tärkein peruste on terveydelle tai ympäristölle aiheutuva haitta tai vaara. Valtion osallistuminen ympäristötöihin riippuu myös siitä, onko valtion talousarviossa riittävästi varoja.

Rahoitusmenettelyn keinona on sopimus. Sopimus valtion jätehuoltotyöstä tehdään yleensä valtion ja kunnan kesken ja joissain tapauksissa myös valtion ja puhdistamisvelvollisen kesken. Puhdistamisvelvollinen voi olla esimerkiksi yritys, yhteisö tai yksityinen henkilö. Sopimuksessa voi olla mukana useampiakin kuin kaksi sopimuspuolta.

Valtion myöntää vuosittain noin 3 – 4 miljoonaa euroa valtion jätehuoltotöihin. Määrärahat osoitetaan budjetin ympäristötyömäärärahamomentissa (35.10.77). Momentin määrärahoista rahoitetaan myös vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisia ympäristöhallinnon toimialaan kuuluvia valtion vesihuoltotöitä kuten siirtoviemäreitä sekä vesistökuunnostuksia ja muita ympäristötöitä. Valtion rahoitusosuutta jätehuoltotyöhankeissa ei ole laissa säädetty tietyksi prosentuaaliseksi osuudeksi. Toteutuneissa hankkeissa valtion osuudet ovat vaihdelleet 5 – 90 prosentin välillä. Nykyisessä rahatilanteessa valtion osuus pyritään pitämään hankkeissa enimmillään 40 prosentissa.

Valtion jätehuoltotyöjärjestelmän ja sen rinnalla aiemmin myönnettyjen ympäristönsuojeluavustusten kautta on vuoden 2008 loppuun mennessä rahoitettu ainakin 340 pilaantuneiden maiden ja vanhojen kaatopaikkojen kunnostushanketta. Kaikkiaan hankkeet ovat maksaneet 49 miljoonaa euroa ja valtio on tukenut näitä töitä arviolta lähes 22 miljoonalla eurolla. Valmistuneissa hankkeissa kunnostuskustannukset ovat olleet keskimäärin 150 000 euroa. Suurin osa (62 %) on alle 100 000 euron hankkeita.

Nykyisen jätelain 35 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täysin vastaa jätehuoltotöissä noudatettuja käytäntöjä. Töiden perusteena on pidetty maaperän pilaantumisen lisäksi myös pohjaveden pilaantumista, vaikka tästä ei nykyisissä nimienomaisesti säädetäkään. Jätehuoltotyösopimuksia on joissain tapauksissa solmittu myös jonkin muun sopimuspuolen kuin kunnan kanssa, joskin tämä on harvinaista.

Jälki-työryhmä pitää valtion jätehuoltotöitä tarpeellisena jatkossakin. Koska Jälki-työryhmä ei ole ajan ja voimavarojen puutteen vuoksi voinut paneutua jätehuoltotöiden sääntelyyn se ehdottaa, että nykyiset jätelain ja jäteasetuksen säännökset valtion jätehuoltotöistä säilyvät voimassa toistaiseksi mutta ympäristöministeriö aloittaa viipymättä valmistelutyön säännösten uudistamiseksi. Uudistustyössä on

- harkittava yhtäältä sääntelyn siirtämistä jätelaista ympäristönsuojelulakiin ja toisaalta harkittava tarvetta säätää asiasta erillinen laki,
- kiinnitettävä säännöstasolla huomiota tarpeeseen korvata paitsi maaperän pilaantumisvahinkoja myös pohjaveden pilaantumisvahinkoja ottaen erityisesti huomioon tarpeen arvioida pilaantumisen aiheuttajan vastuun kohtuullistamisen edellytyksiä,

- pyrittävä laajentamaan ja kehittämään toissijaista rahoitusjärjestelmää isännättömien kohteiden kunnostamiseksi,
- kiinnitettävä huomiota säännösten hierarkkiseen tasoon ja otettava muutoinkin huomioon perustuslain vaatimukset sääntelyn yksityiskohtaisuudelle,
- otettava huomioon Euroopan unionin valtioneuvoston päätökset koskeva sääntely.

Ehdotus erityistilanteiden jätehuoltoa koskevan sääntelyn kehittämiseksi

Nykyinen jätelaki sisältää säännöksiä pääasiassa niistä jätteistä, jotka syntyvät normaalissa ja tavanomaisessa toiminnassa ja tilanteissa. Samoin muussa ympäristölainsäädännössä säännellään lähinnä tavanomaisten tilanteiden ja toimintojen aiheuttamaa ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa. Ympäristönsuojelulain on kuitenkin joitakin säännöksiä, jotka koskevat poikkeuksellisia tilanteita tai suuronnettomuuksien vaaraan varautumista.

Ympäristönsuojelulain 103 b §:ssä säädetään suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista kaivannaisjätteiden jätealueista ja niille laadittavista toimintaperiaateasiakirjasta, turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ja sisäisestä pelastussuunnitelmasta. Ympäristönsuojelulain 62 §:n mukaan toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan on tehtävä viipymättä ilmoitus valvontaviranomaiselle, jos onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä, rakennelman tai laitteen purkamisesta tai muusta näihin rinnastettavasta syystä aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi erityisiä toimia jätehuollossa.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n soveltamisen lähtökohtana on, että sen tarkoittamissa, jossakin laitoksessa ilmenneissä poikkeustilanteissa toiminnasta vastaavan on ilmoitettava tapahtuneesta viipymättä viranomaiselle, jolloin asian käsittely viranomaisessa voi alkaa. Siksi säännös soveltuu huonosti tilanteisiin, joissa laitoksen ulkopuolisen onnettomuuden tai tautiepidemian seurauksena on syntynyt pikaista keräystä, kuljetusta ja käsittelyä vaativaa jätettä. Onnettomuus voi tapahtua myös Suomen rajojen ulkopuolella mutta seuraukset näkyvät Suomessa.

Jätehuoltoa säteilyvaaratilanteissa ja sen jälkeen on tarkasteltu ympäristöministeriön raportissa 6/2009 (Jätehuolto säteilyvaaratilanteessa ja sen jälkeen, Radioaktiivisia aineita sisältävät jätteet ja niiden käsittely). Julkaisussa siteerataan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen (YETT) strategiaa, joka on annettu 23.11.2006, ja siinä määriteltyjä normaalioloja, häiriötilanteita, poikkeusoloja ja erityistilanteita. Erityistilanteilla tarkoitetaan yllättävää tai äkillistä tapahtumaa, joka voi vaarantaa yhteiskunnan tai väestön turvallisuutta ja jonka hallinta saattaa vaatia tehostettua johtamista ja viestintää. Erityistilanne voi syntyä normaalioloissa, häiriötilanteessa sekä poikkeusoloissa.

Suuronnettomuuksien yhteydessä sovelletaan valmiuslakia (1080/1991), joka antaa viranomaisille laajat valtuudet myös onnettomuuksien yhteydessä mahdollisesti tarvittavien jätehuoltotoimien organisoimiseksi. Muissa kuin valmiuslain mukaisissa erityistilanteissa nykyinen lainsäädäntö ei kattavasti säädi tilanteiden jätehuollosta. Maa-alueella tapahtuvien öljyvahinkojen sekä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä aluksista aiheutuvien öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan ja torjuntaan varautumiseen sekä vahinkojen seurausten korjaamiseen sovelletaan öljy-

vahinkojen torjuntalakia (1673/2009). Mainittu laki ei säätele torjuntatoimien jälkeen tarvittavia jätehuoltotoimia. Vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja ehkäistään ja torjutaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetulla lailla (390/2005).

Jälki-työryhmä ei oman aikataulunsa puitteissa ole kyennyt käsittelemään erityistilanteissa tarvittavia jätehuoltotoimia. Valmistelussa on selvitettävä laajasti eri kysymyksiä, kuten jo edellä mainitussa jätehuolto- ja säilytysvaaratilanteissa tarkastelleessa julkaisussa osoitettiin. Jälki-työryhmä pitää tärkeänä, että laissa säädettäisiin erityistilanteiden jätehuoltotoimista ja ympäristöministeriötä ryhtyisi viipymättä asian edellyttämiin valmistelutoimiin. Säännökset voisivat soveltua omana lukunaan esimerkiksi uuteen säädettävään jätelakiin.

Jälki-työryhmän mielestä ympäristöministeriön on jatkotyössä tarpeen selvittää erityisesti seuraavia seikkoja:

- mille viranomaiselle kuuluu erityistilanteen jätehuollon varautumis-, johto- ja ohjausvastuu, mikä on muiden viranomaisten rooli erityistilanteen jälkivaiheen jätehuollon hoitamisessa ja mitkä ovat näiden toimivaltuudet,
- kuka on vastuussa jätteen keräilystä, kuljetuksesta ja käsittelystä (toiminnan harjoittaja, kiinteistön haltija, katujen tai yleisten alueiden ylläpitäjä, kunta, valtio vai joku muu) erityisesti tilanteissa, joissa jätteen haltijaa tai onnettomuuden aiheuttajaa ei ole mahdollista saada järjestämään jätehuoltoa,
- millä edellytyksillä viranomaiset voivat velvoittaa muita toimijoita jätehuoltotoimiin, esimerkiksi kuljettamaan, vastaanottamaan ja käsittelemään laadultaan tai määrältään normaalista poikkeavia määriä jätettä,
- kuka vastaa erityistilanteiden edellyttämien jätehuoltotoimien kustannuksista, tarvitaanko erillinen korvausjärjestelmä asian hoitamiseksi ja jos tarvitaan, millainen järjestelmän tulisi olla,
- mille viranomaiselle kuuluu erityistilanteen jätehuollon valvonta- ja seuranta-vastuu,
- mikä olisi erityistilanteiden jätehuoltoa koskevien säännösten suhde ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaisiin velvollisuuksiin ja hyväksymismenettelyihin, kuten velvollisuuteen hakea ympäristölupa, luvan myöntämisen edellytyksiin ja lupamääräyksiin.